

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja co-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2950

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevu št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SLOVENE

Jubilej srbskega zadružništva

Letos praznuje srbsko zadružništvo važen jubilej: leta 1894 je bila namreč osnovana prva srbska kmetijska kreditna zadruga v vasi Vranovo v bližini Požarevca. Sicer so se osnovali pod zadružno firmo že prej nekatere kreditne ustanove (n. pr. Belgrajska zadruga in Vračarska zadruga), toda niso to bile prave zadruge, ampak delniške družbe.

Z ustanovitvijo omenjene zadruge v Vranovu se je položil temelj za nadaljnje razširjanje zadružne misli v Srbiji in danes šteje matična organizacija srbskega zadružništva, ki prireja te dni proslavo 40-letnice prve zadruge v Belgradu. Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug že nad 2.700 zadrug, od katerih odpada gotovo daleč nad 2000 na ozemlje bivše kraljevine Srbije. Vse zadruge, včlanjene v Glavni zvezi srbskih kmetijskih zadrug, so štejele konec lanskega leta nad 157.000 zadružnikov, kar je lepo število. Zanimivo je, da se v primeri z našimi razmerami ni moglo razviti tako kreditno zadružništvo kot ravno nabavljalne zadruge; v zadnjem času pa se množe posebno zadruge proizvajalcev, ki že zdaj lahko pokažejo lepe uspehe.

Skoda je, da srbsko zadružništvo ni moglo v kreditni organizaciji doseči več uspehov. Le na ta način bi bilo breme dolgov srbskega kmeta znošljive; tako pa se delajo eksperimenti z organizacijo kredita, ki pa še oddalec ni dosegla takega uspeha kot n. pr. naše zadružništvo v Sloveniji. Vse srbske zadruge imajo lepo navado, da skušajo privaditi svoje zadružnike na stalno varčevanje tudi najmanjših vsot, zavedajoč se, da se dajo s tako majhnimi prispevki zbrati veliki kapitali, ki bodo pomogli za srbskega kmeta pomoč pri njegovi gospodarski osamosvojitvi.

Nam Slovencem morajo biti tudi srbske kmetijske zadruge, v kolikor tiče zadružne organizacije, proizvodnje in prodaje, marsikaj za vzgled. Vzemimo samo n. pr. vinarske zadruge, ki so pokazale izredno lep napredek. Sploh se opaža, da je težje srbskega zadružništva vedno bolj v nabavljajnih zadrugah ter v produkcijskih zadrugah, dočim so pri nas še vedno na čelu kreditne zadruge.

Nas Slovence, posebno pa zadružnike veseli razvoj srbskega zadružništva. Zadružniki so se vedno dobro razumeli in pri njih politika ni igrala nobene vloge. Ramo ob rami so sodelovali vsi zadružniki, zavedajoč se, da so pionirji za nov družabni red, ki naj nadomesti sedanjí neznošni kapitalizem. Zato je danes smešno govoriti o depolitizaciji zadružništva, ker v zadrugah ni bilo nikdar politike. To morejo govoriti le politiki, dočim zadružniki ne vedo o depolitizaciji reči ničesar drugega, kot da je že davno izvedena in da politiko v zadružništvo najbrže hočejo uvajati baš oni, ki najbolj vpijejo o depolitizaciji.

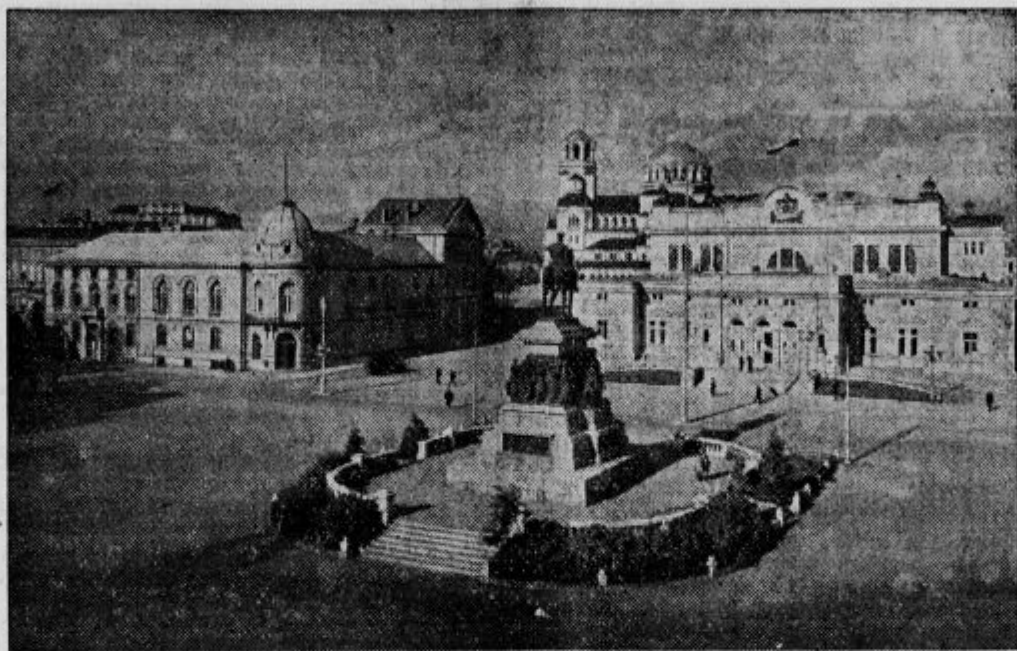
Manifestacija srbskih zadružnikov bo pokazala na eni strani pomen zadružništva in njegove uspehe za ljudstvo, na drugi strani pa bo tudi pokazala, da je zadružništvo potrebno podpre vseh merodajnih faktorjev. Seveda ta podpora ne sme biti samo moralna, ker same besede marsikje ne najdejo pravega odmeva in celo vidimo, da so na ustih besede, dejanja pa govorijo drugače. Baš sedaj se naše kreditno zadružništvo radi zaščite kmeta nahaja v težkem položaju in če bo udarjeno naše kreditno zadružništvo, bo udarjen tudi naš kmet kot najštevilnejši zadružnik pri nas. Poleg tega naše kreditno zadružništvo ni zaslužilo tega, saj bi se lahko pisale cele knjige o njegovem plodnosnem delovanju za našega kmeta in za ostale stanovce. Kreditne zadruge so imele še največ razumevanja za svoje dolžnike, saj so se zadružniki dobro poznali med seboj in so dajali kredite res potrebnim, na katere so v slučaju nemogućnosti plačila tudi počakali s terpativami. To je dokazala tudi številčna anketa, ki jo je priredila leta 1932 Glavna zadružna zveza, da zadruge niso bile tiste, ki so gnale kmeta na boben.

Zato je dolžnost vseh, da pomagajo zadružništvu tudi materialno na noge. Seveda pa pri tem ne smejo delati razlik zaradi izkonstruiranih političnih nasprotstev. Javna sredstva naj pridejo v pomoč vsemu zadružništvu. Institucije, kot so na pr. državna razredna loterija, banovina, kmetijsko ministrstvo itd. imajo na razpolago fondne, iz katerih naj podpro vse zadružništvo v seji državi brez razlike. Posebno pozornost pa bo treba posvetiti reorganizaciji našega kredita, kjer pripada našim zadružnim kreditnim ustanovam najvažnejše mesto, kot to vidimo pri tolikih drugih državah, ko ne more noben drug sistem bolje zadostiti potrebam kmetijskega stanu glede kredita kot baš kmetičke kreditne zadruge.

Tudi davčna zakonodaja naj vpoštevata, da namen zadružništva ni dobičkarstvo, ampak predvsem pomoč malemu in srednjemu človeku, ki najbolj trpita radi krize. S tega vidika ne smejo zadružništva presoati kot ostale gospodarske panoge, ker so cilji zadružništva res idealni.

Končno nam je potrebna dobra zadružna zakonodaja. Pri nas v Sloveniji velja dobri, pa že nekoliko zastareli zadružni zakon iz l. 1874. Drugod v državi pa imajo drugačno zakonodajo. Zato je potrebno, da zadružništvo dobi čimprej tak zadružni zakon za vso državo, ki bo odgovarjal potrebam današnjega časa in bo pospeševal v resnici vse bodoče zadružno delo. Predlogov za dober zadružni zakon so predložile zadružne organizacije, katerih vrhovna organizacija je Glavna zadružna zveza, dovolj in so sprejemljivi, zato ne uvidimo, zakaj je treba še čakati nanj. Seveda pa ne sme zakon zavirati svobodnega razvoja zadružništva, ker nam kažejo vzgledi v drugih državah, da lahko samo svobodno zadružništvo izpolnjuje vse naloge, ki mu jih nalaga izvrševanje zadružnih ciljev. To je dobro poudaril znani srbski zadružnik, eden izmed ustanoviteljev srbskega kmetijskega zadružništva, Mihajlo Avramović v svoji nedavni izšli knjigi: »Kaj se dogaja na svetu na zadružnem polju«.

Obisk našega kralja in kraljice v Sofiji je zgodovinskega pomena

Bolgarsko sobranje in spomenik carja Aleksandra Osvoboditelja v Sofiji.

Prizadevanja, da se naša država, kakor se to spodobi njeni moči in njenemu položaju, uveljavi v mednarodni politiki kot največjega uvaževanja vreden faktor ter kot država, ki svojo politiko vodi neodvisno, kakor to odgovarja njenim interesom na strani svoje velike zaveznice na zapadu, rodijo v zadnjem času uspeh za uspehom. Eden najvažnejših je ta, da se je po zaslugi našega kralja, ki je v svoji dalekovidnosti neumorno delaven povsod, kjer gre za čast in veličino Jugoslavije, začelo zbliževanje z Bolgarijo v zvezi z velikopotezno akcijo, katera je privedla do najtesnejših prijateljskih stikov med vsemi državami Balkana in bližnjega vzhoda.

Kaj v tej zvezi lahko pomenita in bosta gotovo pomenili Jugoslavija in Bolgarija, to je vsakomur jasno. Nič več ne bo Balkan predmet tuje politike, ampak balkanski narodi in države bodo krojili svojo usodo in bodočnost sami, če se bo njihovo prijateljstvo utrdilo v trajnih zvezah in se bodo njihovi medsebojni odnosi od dne do dne bolj poglobljali ne samo v političnem pogledu, ampak tudi v območju kulture in gospodarstva. To je cilj, ki ga imata pred seboj v prvi vrsti naš vladar in kralj prijateljskega bolgarskega naroda, ki sta prevzela pobudo za veliko stvar, ki je na srcu vsem Jugoslovonom od Drave do Črnega morja in ki so jo mogli motiti in prekiniti samo tuji vplivi, katerim so balkanski narodi v nesrečni prošlosti večkrat podlegali.

Vladarski obiski so prekinili to preteklost, ki je balkanske narode, predvsem pa Jugoslovane, razdvajala, in dnevi v Sofiji, katerim bomo te dni priča, pomenijo začetek velike in svetle bodočnosti. Ob posetu našega kraljevskega para v prestolnici Bolgarije bomo vsi Jugoslovani sledili dnevom, ki ne bodo samo dnevi navdušenja in manifestacij pristranske prijateljstva, ampak bodo gotovo tudi dnevi, ki bodo močno pospešili realno delo za čim tesnejše vezi med Jugoslavijo in Bolgarijo, z iskreno radostjo in toplimi željami, da bi njihov sad bil čim bolj obilen. Naj pripomoremo k utrditvi miru ne samo na Balkanu, ampak v Evropi sploh, naj pomagajo omiliti gospodarsko stisko, ki leži nad nami in nad svetom, obenem pa smo prepričani, da bodo globoko utrdili tudi položaj naše države pa vsega Balkana sploh, tako da bo geslo: Balkan balkanskim narodom! postalo aksiom vse evropske politike, ki bo v svobodnih balkanskih narodih imela eno najbolj sigurnih jamstev tudi svojega miru in napredka. Mir je zagotovljen samo močnim in svobodnim, ki se zavedajo svojih sil in zmoglosti ter so pripravljeni za domovino vse žrtvovati.

Sofija v svečanem odelu

Sofija, 26. septembra. Solijski listi in vsa bolgarska javnost posvečajo največjo pozornost obisku Nj. Vel. jugoslovanskega kralja in kraljice v Sofiji, v čemer vidijo največji dogodek po vojni ne samo za Bolgarijo in Jugoslavijo, temveč tudi za ves Balkan. Listi so polni vesti o pripravah, ki jih delajo v Sofiji za sprejem visokih gostov. Dela pri okraševanju prestolnice so trajala snoči skoraj vso noč. Po solijskih ulicah so se zbirale množice ljudi še pozno v noč in se ustavljale na posameznih trgih, najbolj pa na trgu pred dvorom, ter gledale, kako okrašujejo poslopja.

Drevi ob 23.40 se pripeljejo z brzim vlakom v Sofijo jugoslovanski novinarji s šefom centralnega presbitorja dr. Kosto Lukovićem na čelu. Na obmejni postaji v Dragomanu in na solijski železniški postaji jim pripravljajo bolgarski novinarji in bolgarsko-jugoslovansko združenje v Sofiji pristrčen sprejem.

Od postaje pa do dvora so po vsej poti postavljene slavoletke, hiše so okrašene s cveticami in zelenjem, na stebrih so nameščene električne žarnice, s stebrov električne napeljave pa vihrajo

Praznik srbskega zadružništva je praznik tudi za naše zadružništvo. Praznik pa je tudi za našo javnost, ki naj bi se zavedala velikega pomena zadružništva za gospodarski dvig in kulturnosocijalni preporod vsega naroda. Zadružništvo ni samo navadna gospodarska organizacija, ampak ima vzvišene cilje, za doseg katerih moramo zadruge podpirati vsi, katerim je na srcu moralni in gospodarski dvig našega naroda.

jugoslovanske in bolgarske zastave. Velike množice ljudi se vale po ulicah in gledajo mrlišne priprave za sprejem, ki bo tako sijajen, kakor ga po svetovni vojni Bolgarija še ni videla.

Proglas solijskega župana

Solijski župan ing. Ivanov je izdal prebivalstvu proglas, ki bo jutri nalepljen in razobešen po vseh lokalih. Proglas se glasi:

Prebivalci prestolnice! Z veliko in iskreno radostjo vam sporočim, da prideta v bolgarsko prestolnico Nj. Vel. jugoslovanski kralj Aleksander in jugoslovanska kraljica Marija. Visoka gosta prihajata vračat lanski obisk Nj. Vel. kralja Borisa in kraljice Ivane v Belgradu, da tako na sijajen način pokažeta čuvstva, ki naj vladajo med obema bratskima narodoma, ki naj živita v bratstvu in prijateljstvu. Zato je obisk jugoslovanskega vladarskega para velikega in zgodovinskega pomena. Ta obisk bo praznik za Bolgarijo in Jugoslavijo in sijajen dokaz novega duha vzajemnega spoštovanja, prijateljstva in bratske pristrčnosti, ki so zavladale med obema državama. Prepričan sem, da bo ta duh končno zmagal in prinesel zmagu miru neumirjeni Evropi.

Meščani Bolgarija goji pristrčna in bratska čuvstva do Jugoslavije in njenega naroda. Ta čuvstva smo imeli priložnost manifestirati v teku preteklih mesecev. Zdaj se nam vnovič daje prilika, da pozdravimo v svoji sredi velikega kralja junaka Aleksandra I. in njegovo vzvišeno soprogo kraljico Marijo. Prepričan sem, da boste vi, prestolniški meščani, zvesti svoji tradiciji, dali izraza svoji radosti in navdušenja nad visokim obiskom in da se boste tako v imenu bolgarskega naroda oddolžili za blesteči in pristrčni sprejem, ki sta ga lansko leto doživela bolgarski kralj in kraljica v Belgradu. Občinska uprava in mi vsi bomo pozdravili jugoslovanskega kralja in kraljico v naši sredi z iskreno dobrodošlico v prestolnici Bolgarije. Zato vzkliknimo iskreno in pristrčno: Naj živi bolgarski kralj Boris III. in bolgarski narod! Naj živi jugoslovanski kralj Aleksander I. in jugoslovanski narod! Naj živi njegov vzvišeni kraljevski dom!

Program solijskega obiska

Sofija, 26. sept. AA. Bolgarska agencija poroča: Program bivanja Nj. Vel. kralja Aleksandra in kraljice Marije v Sofiji je tale:

Prvi dan: Nj. Vel. kralj in kraljica Jugoslavije prispeta jutri popoldne na obmejno postajo Dragoman, kjer bodo kraljevo dvojico pozdravili general Gerdzikov, polkovnik Bojadžiev in kapetan Bardarov, ki so prideljeni Nj. Vel. za bivanja na Bolgarskem. Pozdrava na obmejni postaji Dragoman se udeležita tudi jugoslovanski poslanik v

Sofiji in glavni ravnatelj bolgarskih državnih železnic. Častno četo na dragomanski železniški postaji postavi 25. pehotni bataljon.

Na železniški postaji v Sofiji bodo visoke goste pričakovali Nj. Vel. kralj Boris in kraljica Ivana, Nj. kr. Vis. knez Kiril in kneginja Evdokija. Sprejemu bodo prisostvovali predsednik ministrskega sveta Kimon Georgijev z vsemi ministri, najvišji vojaški poveljnik, predsednik sv. sinoda, solijski mitropolit, osebje jugoslovanskega poslanstva, člani jugoslovanske kolonije, solijski pokrajinski namestnik in člani vojaške in civilne hiše Nj. Vel. kralja Borisa.

Častno četo na solijski železniški postaji bodo tvorili gojenci vojaške akademije. V dvorni čakalnici bo predsednik solijske občine po starem nar. običaju ponudil vzvišenim gostom kruha in soli.

Odtod krene svečana povorka avtomobilov na dvor. Po prihodu na dvor bo v čast vzvišenih gostov čajanka. Vojaske edinice, ki bodo tvorile špalir po ulicah od železniške postaje do dvora, bodo nato delirale pred dvorom.

Ob 20 bo v dvorcu »Vrana« večerja v čast vzvišenih gostov. Tej večerji bodo prisostvovali tudi jugoslovanski zunanji minister Bogoljub Jevtić, bolgarski ministri predsednik Kimon Georgijev, zunanji minister Batolov, bolgarski poslanik v Belgradu in jugoslovanski poslanik v Sofiji.

Drugi dan: Ob 20 svečana večerja v solijskem kraljevskem dvorcu. Večerji bodo poleg obeh vladarskih dvojic prisostvovali tudi jugoslovanski zunanji minister Bogoljub Jevtić, člani spremstva Nj. Vel. kralja in kraljice Jugoslavije, člani jugoslovanskega poslanstva, vsi bolgarski ministri, predsednik sv. sinoda, solijski mitropolit, višji vojaški poveljnik, predsednik solijske občine in druge uradne osebnosti. Ob 22.30 bo v dvorcu svečan sprejem. Nanj so povabljeni šefi tujih poslanstev in tuji vojaški odposlanci, višji oficirji solijske garnizije in oficirji edinic, ki so prisostvovali svečanemu sprejemu, visoki državni uradniki, rektor in dekani vseučilišča, predstavniki društev in korporacij.

Tretji dan: Je prost za vzvišene goste. Četrti dan: Odhod vzvišenih gostov iz Bolgarske.

Sofija, 26. sept. AA. Priprave za svečan sprejem visokih gostov, Nj. Vel. kralja Aleksandra in kraljice Marije so v celoti končane. Sofija zgleda svečano in praznično. Vsi bulvarji od železniške postaje do dvora in do narodnega sobranja so prepleteni s zelenimi girlandami. Na vseh hišah in drogovihi po ulicah in trgih se vijajo bolgarske in jugoslovanske zastave. Državni grbi Jugoslavije in Bolgarske so postavljeni na mnogih mestih. Na velikem trgu pred dvorom je postavljen ogromen slavolok. Na eni strani so začetne črke »B III in J«, na drugi strani pa »A I in M«. Slavolok je okrašen s zelenjem in električnimi svetilkami raznih barv. Prav tako sta okrašena bulvar Carja Osvoboditelja in trg pred narodnim sobranjem. Vse hiše od železniške postaje do dvora bodo okrašene s cvetjem in prepogami.

Izjava Batolova

Sofija, 26. septembra. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Zunanji minister Kosta Batolov je dal o predstojećem obisku Nj. Vel. kralja in kraljice Jugoslavije tole izjavo:

Obisk, ki ga storita Nj. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija Nj. Vel. kralju Borisu in kraljici Ivani, prešinja z iskrenim veseljem vse Bolgare. Srečni smo, ker moremo v bolgarski prestolnici sprejeti najvišjega predstavnika bratske Jugoslavije in da njemu in njegovemu narodu izrazimo svoje iskrene simpatije. Izpremembo, ki je pred enim letom nastala v odnosih med Bolgarsko in Jugoslavijo, je sprejel ves bolgarski narod z občutki iskrenega veselja. Zbližanje med Bolgarsko in Jugoslavijo, to lahko še posebej poudarimo, je stvarnost, ki se opira na zavest obeh narodov, da je tisto, kar jih druži, močnejše od tistega, kar jih loči. Prepričan sem, da se bodo ti odnosi med Jugoslavijo in Bolgarsko tudi vnaprej srečno razvijali in da bo sporazum med obema državama dragocen prispevek k okrepitvi miru na Balkanu in s tem za okrepitev miru v Evropi. Veselim se tudi tega, da se bom pri tej priliki lahko vnovič razgovoril s svojim jugoslovanskim tovarišem Jevtićem, ki spremlja Nj. Vel. kralja in kraljico Jugoslavije v Sofijo. V teh dneh splošnega veselja bomo še enkrat naglasili, kako si želimo miru. Koristi od tega bo imel Balkan, in bo imela vsa Evropa. Za misel bolgarsko-jugoslovanskega zbližanja je predvsem zamisel miru in mirnega kulturnega dela.

Hitler se je premislil:

Nemčija se hoče vrniti v Ženevo

Pariz, 26. sept. b. Agencija Havas poroča iz Berlina, da je nemški državni kancelar Hitler sklenil, da se vrne Nemčija v Ženevo in da to ustanovo izkoristi v obrambo nemške enakopravnosti. Nemčija je po tej vesti agencije Havas sklenila, da se vrne v Ženevo takoj, ko bo rešeno vprašanje saarskega glasovanja.

Ze v petek pa pričakujejo v Ženevo prihod nemškega odposlanca von Ribentropa, ki naj prouči pogajanja, ki se vodijo med ostalimi velislami in Sovjetsko Rusijo. Nemčija je pripravljena, da popusti v mnogih točkah, če se izpolni njen glavni cilj: popolna enakopravnost v oboroževanju, to se pravi priznanje že vsega začetega oboroževanja.

Nemčija je prisiljena, da misli na povratek v Ženevo že s ozirom na to, da so po informacijah,

ki jih je dobila, že skoraj popolnoma končana pogajanja med sovjetskimi komisarji za zunanje zadeve Litvinovim in francoskim zunanjim ministrom Barthoujem in je treba izpolniti v Parizu le še nekatere formalnosti.

Gre torej za vojaško zvezo med Francijo in Rusijo, kar je imelo že za posledico, da je Poljska predlagala sklenitev pomožnega vzhodnega pakta. O tem je Poljska že obvestila nemško vlado, kar je dalo Hitlerju povod, da se je odločil za povratek v Ženevo, ker se boji popolne osamljenosti.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno, lahno oblačno, stalno in toplo.

Dunajska vremenska napoved: Nadalje miko, toda ne popolnoma zanesljivo lepo vreme.

Nekaj cerkvene statistike z Goriške

(Odgovor „Piccolovemu“ članku ob priliki zasedbe goriške nadškolijske stolice)

Goriška nadškolijska, ki je več kot stoletje bila zasedena od metropolitov slovenske krvi, je po začasnem upravitelstvu mešar Ivana Širočija dobila sedaj za naslednika nepozabnemu škofu-mučniku dr. Sedežu mešar Karla Margottija, enega najbolj izobraženih prelatoev katoliške cerkve, ki ima diplomirovane filozofije, bogoslovja in klasične literature, je večš mnogih jezikov ter je kot član kongregacije za vzhodno cerkev v Carigradu bil apostolski vikar ter delegat za Turčijo in Grčijo. Po mešaru Jordanu, ki je s čudovito nepristranostjo vodil goriško nadškolijsko po smrti kardinala Missee, je mešar Margotti drugi nadškof italijanske narodnosti, ki je zasedel staročasno goriško stolico v izredno težavnih razmerah.

Pred volno je v goriški nadškolijski, kjer živi danes (izvzemši Potojino, ki sedaj pripada tržaški škofiji, in Trbiž z Belo pečjo, ki sta prišla pod videmskega nadškofa) okroglo 174.000 Slovencev in 181.000 Italijanov, ki po ogromni večini pripadajo furlanski skupini, znani po svojem miroljubnem značaju, vladali v cerkvenem, oziroma dušnopastirskem oziru kljub dvojezičnosti prebivalstva in veliki kulturni razliki naravnost vzoren mir in o kakšnih konfliktih na tem področju nikoli ni bilo govora. Vzrok je v tem, da obdve narodnosti živita skoraj kompaktno v eni isti razsejani drugi od druge vsaka v svojem zgodovinskem in geografskem okolju. Narodni antagonizem se je začel na cerkvenem polju šele leta 1918 s prihodom novega režima. Pokojni nadškof Sedež je verski mir vzdrževal z odločnostjo resnično apostolskega moža, ki je neomajno branil pravice katoliške cerkve napram vsem nacionalnim in strankarskim pretenzijam, tako, da je cerkev ostala čista vsa, kar vanjo ne spada, tem bolj, ker je dr. Sedež bil obema narodnostima enako pravičen in se mu kot lojalnemu državljanu nove države ni mogla očitati niti najmanjša senca nekorektnega mišljenja in revnanja. Dokaz temu je to, da so ga tudi italijanski verniki — tiisti namreč, ki so odkritosrečno zainteresirani na cerkvi in na resnično katoliškem življenju — ne samo spoštovali, ampak tudi sinovsko ljubili. Za italijanske vernike je bilo poved preskrbljeno enako kakor za Slovence in kakor je bil to običaj od davnih vekov — in tudi novodošli nedomordni državljani iz bivšega italijanskega kraljevstva so bili v dušnem oziru povsod, kjer je to bilo treba, v duhu cerkve in po naravnem pravu pastirirani. Nadškof dr. Sedež je skupaj z drugimi škofi Julijske krajine tozadevno izdal naredbe, proti katerim nihče, ki je v tem oziru merodajen, to je v prvi vrsti Apostolska stolica, ni ugovarjal.

Kakšno stanje je nastopilo, ko je bila po smrti dr. Sedeža začasna uprava goriške nadškofije poverjena direktorju koperske škofije gimnazije mešaru Širočiju, o tem je bilo toliko pisane, da je danes nepotrebno to ponavljati, posebno ne, ko ima goriška stolica novega nadpastirja, ki je na glasu pravičnega, plemenitega in ljubeznivega svečenika, ki bo mogel spraviti razmere v red, v kolikor je bil moten. To upanje dajejo besede, ki jih je novi nadškof svoji škofiji poslal v pozdrav, preden je zapustil svoje prejšnje mesto: »Moje pastirske dolžnosti imajo za podlago ljubezen. Na mojem grbu je zapisano: Iustitia et Pax. To je bil moj delovni program na bližnjem vzhodu, to bo ameriška in podlaga vsa mojega delovanja v Goriči.« Ker je že a priori izključeno, da bi se bila pod novim režimom kršila na cerkvenem polju pravica napram vladajočemu državnemu narodu, ki ima na razpolago vsa sredstva, da uveljavijo, kar smatra, da mu gre, zato se mora upravičeno smatrati, da goriške pravice in miru ne more pomeniti ničesar drugega, kakor da smejo pričakovati od novega nadškofa tega, kar jim na cerkvenem polju v duhu cerkve in katoliške tradicije gre, verniki slovenske narodnosti, katerim je njih jezik ostal samo še v cerkvi, predvsem v krščanskem nauku in v pridigi, in katerim se ta pravica prikrajuje.

Da tržaški »Piccolo«, ki je 22. septembra napisal novemu nadškofu pozdravni članek, to stvar razume popolnoma drugače, temu se ne tudimo. On trdi, da na Goriškem živijo znatne skupine vernikov italijanskega jezika, ki nimajo duhovnikov lastne narodnosti, kateri bi jim pridigovali v italijanskem jeziku, kakor to predpisujejo cerkvene postave, ki sledijo naravnemu pravu. Nato na-

vaja »Piccolo« po statistiki, o kateri pravi, da je narejena od župnika vsake župnije, sledeče številke:

V dekanatu Devin 2180 Ital. in 200 vojakov;
V dekanatu Komen 2100 Ital. in 100 vojakov;
V dekanatu Sv. Peter 2000 Ital. in 600 vojakov;
V dekanatu Kanal 1500 Italijanov in 500 vojakov;
V dekanatu Idrija 1200 Ital. in 350 vojakov;
V dekanatu Tolmin 900 Italijanov in 1200 voj.;
V dekanatu Solkan 800 Ital. in 500 vojakov;
V dekanatu Kobarid 800 Ital. in 600 vojakov;
V dekanatu Črniče 400 Ital. in 250 vojakov;
V dekanatu Bovec 150 Ital. in 100 vojakov;
V dekanatu Vipava 900 Ital. in 800 vojakov in
V dekanatu Cerino 150 Ital. in 1200 vojakov.

V vseh teh krajih, pravi »Piccolo«, ni nobenega duhovnika italijanske narodnosti, ki bi te civilizirane in vojake pastiriral v njihovem jeziku. Upravnik škofije mešar Širočij je poslal italijanske katehete v Tolmin, Kobarid in Vipavo, toda brez vsakega dušnega pastirja italijanske narodnosti so slej ko prej ostali dekanati Devin, Komen, Sveti Peter, Kanal, Biljana, Solkan, Črniče, Cerino in Bovec. Naj nam bo dovoljeno, da sedaj mi navedemo statistiko, in sicer statistiko, ki so jo dolžni narediti župniki vsake župnije in iz katere bi bil moral »Piccolo« črpati svoje številke, zakaj tiste številke, ki jih on naveda, niso številke župnijskih statistik. Te številke pravijo sledeče:

Dekanat Devin 778 Italijanov, 8241 Slovencev;
dekanat Komen 111 Italijanov, 15.076 Slovencev;
dek. Sv. Peter pri Gorici 178 Ital., 17.224 Slov.;
dekanat Kanal 200 Ital., 18.419 Slovencev;
dekanat Idrija 707 Italij., 14.415 Slovencev;
dekanat Tolmin 774 Italij., 17.874 Slovencev;
dekanat Solkan 872 Italij., 10.739 Slovencev;
dekanat Kobarid 50 Italij., 8745 Slovencev;
dekanat Črniče 417 Italij., 13.177 Slovencev;
dekanat Bovec 50 Italijanov, 5694 Slovencev;
dekanat Vipava 245 Italij., 12.426 Slovencev;
dekanat Cerino 91 Italijanov, 7693 Slovencev.

Ogromna razlika med to farno statistiko v točnini številkah in med »Piccolovimi« šarnostmi statistiko v okroglih številkah je očitna. Če bo treba, bomo prinesli tudi narodnostne številke vsake župnije posebej. Samo število vojaštva, ki ga naveda »Piccolo«, utegne biti pravilno (nam to število ni znano), toda vse večje garnizije imajo svoje lastne vojaške duhovnike, kjer jih pa ni, tam so tudi italijanski vojniki od naše duhovščine pastirirani italijanski — torej število vojaštva absolutno ne pride v poštev pri presojanju dušnopastirskih razmer v narodnem oziru. Italijanske manjšine v omenjenih dekanatih, kolikor se tičejo civilnega prebivalstva, so, kakor vidimo, neznatne, vendar se pa te manjšine povedo, kjer ne gre rečimo samo za kakšnih 5 do 50 ljudi, pastirujejo od naših duhovnikov vseskozi v italijanskem jeziku; razume se, da je tudi vsak posamezni Italijan individualno pastiriran v svojem jeziku, ne glede na to, da v šoli mladina sploh ne prejema verskega pouka drugače kakor v italijanskem jeziku.

Konkordat ne določa, da bi moral župnik biti italijanski državljani italijanske narodnosti, ampak zahteva samo, da je italijanski državljani. Kjer pa obstoja manjšina neitalijanskega jezika, tam ima po konkordatu pravico do kooperatorja, ki njen jezik razume. Ni je župnije v goriški nadškofiji, kjer bi ta pogoj ne bil izpolnjen, zakaj prav vsak duhovnik slovenske narodnosti na Goriškem popolnoma obvlada italijanski jezik. Seveda tudi mi nimamo ničesar proti temu in se približuje to naravnemu pravu ali je vsaj običaj, oziroma ideal katoliške cerkve, da ima vsak narod dušne pastirje svoje narodnosti — če bi pa hoteli na tej podlagi »Piccolom« debatirati, ne vemo, kaj bi na to rekli, zakaj dosedaj smo v predalnih tega lista slišali zagovarjati prav nasprotno teorijo, da naj bi namreč Slovenci v Julijski krajini imeli duhovnike italijanske narodnosti, češ, da to edino odgovarja novim razmeram. Torej Italijani duhovnike svoje narodnosti, Slovenci pa ne!...

S tem je naš odgovor »Piccolu« opravljen in cerkvena oblast, ki ima v rokah številke dejanskega stanja vernikov ene in druge narodnosti na Goriškem, pač ne potrebuje števil, katere ji sugerira tržaški list, katerega početki in mentaliteta so vse kaj drugega nego krščanski in katoliški.

Francija pred zgodovinskim trenutkom Tu nacionalci — tam komunisti

Pariz, 26. sept. b. Dopisnik »United Pressa« poroča, da se v svesi s državnimi reformami v Franciji namerava sklicati narodno predstavništvo v Versailles v najkrajšem času. Važno je sedaj, če bo predsednik vlade Doumergue izvršil svoje ustavne reforme potom narodnega predstavnika, ali potom naredb. Na vsak način lahko predsednik vlade Doumergue sedaj računa samo na konservativne in nacionalne kroge. Stališče centrističnih in desničarskih skupin levčarske stranke še ni jasno, čeprav se v teh krogih tudi priznava potre-

ba državne avtoritete. Zaenkrat levčarji napovedujejo proti nameram Doumerguea ostro borbo in tako socialisti, kakor tudi komunisti poudarjajo, da bodo to borbo vodili z vsemi sredstvi, da bodo mobilizirali odpor, kakor ga Francija doslej še ni doživela. Francoski komunisti pravijo, da bodo zanesli vse Francijo in dosegli enoten odpor proti »laštističnim nameram Doumerguea«. Seveda je bolj ko gotovo, da bodo ekstremisti poraženi, kar bi pomenilo njihovo radikalno likvidacijo.

Novice iz Beograda

V tehnični oddelki okrajnega načelstva v Celju je premeščen višji pristav tehničnega oddelka banke uprave v Ljubljani Josip Murs. — V 4. pol. skup. II. stopnje je napredoval inž. Josip Stolica, svetnik tehničnega oddelka banke uprave v Ljubljani. — V 5. pol. skup. je napredoval tehnični svetnik Josip Črnivec, višji tehnični pristav na tehničnem oddelku banke uprave v Ljubljani. — Upokojeni sta v prosvetnem ministertvu Marija Palme, učiteljica I. ženske mešanske šole v Ljubljani, in Ada Pečovnik, učiteljica II. ženske meš. šole v Mariboru. — V podružnici Pošne hranilnice so napredovali: v 9. pol. skup. Ivan Uranič, Dragotin Bano, Fran Krajšak, Meška Skaberne in Ana Verdri; v 10. pol. skup.: Mija Miklavc, Zora Uršič, Ljudmila Modic in Frančiška Mikec. — Povišan je pri podružnici Pošne hranilnice v Ljubljani za tajnika v 7. skup. Anton Konjar, pisar v 8. skupini.

Danes ob 11 dopoldne je odpotovala iz Beograda v Sofijo skupina jugoslovanskih častnikov, ki se udeležijo sprejema in obiska Nj. Vel. kralja Aleksandra in kraljice Marije v Sofiji. Uredništvo »Slovenec« zastopa g. Jože Krošelj, naš urednik v Beogradu. (m)

Danes je bila v Beogradu plenarna seja upravnega odbora Glavne združne zveze. Na tej seji se

je zopet sklenilo, da se bo letna skupščina in kongres Glavne združne zveze vršil letos 17. in 18. novembra v Skoplju. (m)

Danes se je ustanovil v Beogradu prvi smučarski klub »Boograde«. Na prvem obkurnem zboru je bil sprejet načrt pravil in izvoljena začasna uprava. (m)

V zemunski bolnišnici leži ponesrečeni poljski letalec in akrobata Medvicki. Njegovo stanje je še vedno težko, vendar pa ni nevarnosti, da bi umrl. Nog, ki so najhuje trpele, mu ne bodo amputirali. (m)

Danes se je pričela razprava proti desetim kmetom, ki imajo iz okolice Beograda, ki so obtoženi, da so skrivali in pomagali sloglasnim razbojnikom Mitroviću in Šušiću, ki sta bila streljani in trepet vse beogradske okolice. Obtoženi se zagovarjajo, da so morali skrivati hajduke, ker so jim grozil z umorom. (m)

V nadaljevanju mednarodnega tenisa turnirja v Sofiji je premagal Schäfer Bolgara Jordanova s 6:3, 6:3, Poljak Witman je premagal na splošno iznenadenega jugoslovanskega prvaka Puntčeca s 6:1, 6:3, 2:6, 7:5. Schäfer je premagal Avstrijca Kinzla s 6:1, 6:3, 6:0. Tako eta se kvalificirala za finale Jugoslovian Schäfer in Poljak Witman. (m)

Avstrijsko vprašanje je običajalo

Barthoujev predlog: Zaščita avstrijske neodvisnosti se poveri ZN
Italijanski predlog: Zaščita Avstrije je stvar Italije, Francije, Anglije

Zemlja, 26. septembra.

Glede tako zvanega avstrijskega vprašanja, ki se med diplomati v Ženevi obravnava že, odkar je bila končana procedura sprejetja Rusije v Društvo narodov, s posebno intenzivnostjo pa v zadnjih treh dneh, ko se je vrnil iz Pariza gosp. Barthou, je po dolgem tpanju sem in tja zagledal sedaj bel dan konkretni predlog, ki ga je stavila Francija. Francoski predlog se glasi, naj bi one velike in male sile, ki so posebno zainteresirane na neodvisnosti Avstrije — to so poleg Italije, Francije in Anglije še države Male zveze (Poljska sploh ne pride v poštev) — podale izjavo, da smatrajo, da je neodvisnost Avstrije zadeva celokupne Zveze narodov in da vsaka kršitev ali ogrožitev samostojnosti Avstrije po njihovem mnenju avtomatično veže Svet Zveze narodov, da proti temu nastopi in to prepreči. Svet naj potem sklene, da je v vsakem slučaju pripravljen nastopiti, kadar bi se neodvisnost Avstrije kršila, in da bo eno ali več uveljavljenih pooblastil, da varstvo neodvisnosti Avstrije z učinkovitimi sredstvi zaščiti.

Ta predlog je predstavnik Italije, barona Aloisija, nekoliko osupnil, ker stoji Italija v avstrijskem vprašanju na popolnoma drugačnem stališču. Italija je namreč predlagala, naj bi garancijo za neodvisnost Avstrije prevzele velesile Francija, Italija in Anglija. Države Male zveze naj bi pri tem igralo vlogo, podrejeno velikim silam, to se pravi, da bi se v glavnem morale obvezati v to, da se v avstrijsko vprašanje ne bodo vmešavale, razen, v kolikor bi bile od velesil pozvane, da se v slučaju kršitve neodvisnosti Avstrije ravna v smislu sklepa zapadnih velesil. Italijanski predlog Zvezo narodov popolnoma izključuje iz garancijskega pakta, ki bi bil od Zveze popolnoma neodvisen in bi dal velesilam, ki bi čuvala neodvisnost Avstrije, popolnoma prosto roko na podlagi posebnega garancijskega pakta med njimi samimi.

Anglija in Mala zveza odločno proti Aloisijevemu predlogu

Razumljivo je, da so države Male zveze v popolni solidarnosti med seboj izjavile, da je predlog Italije v taki obliki zanje nesprejemljiv, ker vsebuje v sebi možnost in nevarnost, da bi si kakšna velesila pri zaščiti Avstrije lastila ali pridobila kakšno prvenstveno stališče. To stališče je poseb-

no podprla Anglija, koje zastopnik je izjavil, da Anglija v avstrijskem vprašanju ne bo nikakor sodelovala, ako se varstvo avstrijske neodvisnosti ne poveri Zvezi narodov, ker se Anglija neče v Evropi sploh več vezati po nobenem novem in posebnem paktu, ampak smatra za zadostno kompetenco Zveze narodov. Le, če bi ta sklenila, da se v slučaju potrebe zaščiti neodvisnost Avstrije in kako naj se zaščiti, se bo Anglija kot članica Zveze narodov smatrala za vezano, da se take akcije udeleži. Isto je izjavil Barthou, ki se sšno trudi za sporazumno rešitev tega vprašanja, ker boče Italijo na vsak način pridobiti za tesnejše sodelovanje s francosko politiko v Srednji Evropi, pri tem pa nikakor neče storiti kollektaj, kar bi bilo v nasprotju s Malo zvezo, koje interesi so in ostanejo za Francijo v vsakem slučaju v prvi vrsti merodajni in odločilni.

To stališče je Barthou pojasnil na sestanku s Edenom in Aloisijem 24. t. m., baron Aloisi pa je zaprosil Rim za instrukcije, kako naj postopa. Baron Aloisi je dejal, da ne bi on ničesar imel zoper to, da Anglija, Italija in Francija stopijo pred Zvezo narodov z izjavo, da hočejo neodvisnost Avstrije braniti in da je to zadeva, ki se tiče več ali manj vseh držav, ki so v Zvezi narodov, da pa slej ko prej stoji na stališču, da bi se moral tudi izven okvira Zveze narodov skleniti poseben pakt za jamstvo avstrijske neodvisnosti. To je točka, pri kateri je avstrijsko vprašanje zaenkrat obstalo, iz bo treba še precej časa čakati, da se to vprašanje pomakne naprej.

Francoski glas

Pariz, 26. septembra. A.A. Pertinax piše v listu »Echo de Paris«, da bi Italija hotela dobiti v srednji Evropi »carte blanche«, to je, da se ji izroči Avstrija, prav tako, kakor ji je veleposlaniška konferenca oktobra 1921 izročila Albanijo. Pertinax misli, da so takšna stremjenja zelo nevarna in da Mala antanta ne more pristati na posebne italijanske načrte. Po instrukcijah, ki jih je dobil v ministertskem svetu, gosp. Barthou ne bo po Pertinaxovi sodbi pristal glede Avstrije na nobeno pogodbo, ne na deklaracijo, ki bi mogla zbuditi nezadovoljstvo Anglije in Male antante. Pertinax pravi, da skuša italijanski delegat Aloisi pri urejanju posarskega vprašanja iztisniti za Italijo nekatere ugodnosti in avstrijskem vprašanju.

Zakaj se je ustavilo delo v tovarni „Ika“

Zastopnik našega lista se je obrnil na tajnika Jugoslovanske strokovne zveze Petra Lombarda, s prošnjo, da mu obrazloži vzroke, ki so dovedli do ustavitve dela v tovarni »Ika«. G. Lombardo je našemu zastopniku pojasnil razloge, ki so v glavnem sledeči:

Tovarna »Ika« v Kranju je povojno podjetje in izdeluje vse vrste navadnih in finih pletenin ter trikotarje. V zadnjem času zaposluje to podjetje okoli 100 stalnih priučenih in kvalificiranih delavk, ki so priznana elita v pletilni stroki. Pred časom so vladale v tem podjetju še precej zadovoljive razmere za delavstvo. Odkar se je pa razmerje v lastništvu spremenilo, se je delovno razmerje poslabšalo. Medtem ko so se plače skrcile, se je uvajal vedno ostrejši sistem. Delavska soc. zaščitna zakonodaja se ni izvajala tako, kakor bi se morala. Še 219, 220 in 221 obrtnega zakona niso prišli do popolne veljave. Razumljivo je tedaj, da tako stanje ne more trajati večno, ker vsako še tako veliko potrpljenje mora enkrat popustiti. Delavstvo se dobro zaveda, da je s svojim pridnim in vestnim delom delodajalcu pripomoglo do znatnega premoženja, samo pa je pri tem ohranilo komaj za golo preživljanje in še to mu je vsak dan bolj ogroženo.

Podjetnik je sicer imenja, da je nekdo delavke nahujskal proti podjetju, češ, da je bil prej vseskozi najljepši mir in red, sedaj pa naenkrat delavstvo zahteva nemogoče stvari. Če nastopi delavstvo za svoje pravice, ki mu jih daje zakon, če brani svojo že itak skromno eksistenco, če brani svoje dostojanstvo in si lasti pravice enakopravnega faktorja v gospodarstvu, če želi, da se medsebojni odnosi urede s pogodbo, ki je znak reda in miru ter tako v interesu dobrih odnosov za podjetje kakor za delavstvo, potem ni to še nobena hujskarija.

Delavstvo ni hotelo prav nič drugega ko to, da se delovno razmerje uredi s pogodbo. V ta namen je bila s strani Jugoslovanske strokovne zveze predložena kolektivna pogodba po § 209. obrtnega zakona. Pogodba vsebuje minimalne plače in ureja ostalo razmerje v podjetju. — Lastništvo je pogodbo odločno zavrnilo z motivacijo, da v takih gospodarskih razmerah podjetje ne more prevzeti takšnih obveznosti do delavstva. Delavstvo s to pogodbo ni zahtevalo kake neupravičene stvari, ampak le to, kar mu po pravici pripada. Zato pogodba ni bila nikak sovražen akt napram podjetju, pač pa želja delavstva, da svoje delovno razmerje uredi z obojestranskim sporazumom, ki naj bi jamčil za upostavitve in ohranitev dobrih odnosov med delavstvom in podjetjem. Vsa akcija delavstva je šla v pravcu mirnega, obojestranskega sporazuma. Pri tem nas je podpirala Delavska zbornica in Inspekcija dela. Pa tudi okrajno glavarstvo je pridno posredovalo za dosedaj splošno. Kljub temu pa je gosp. Adamič stalno odklanjal sklenitev pogodbe. In če je enkrat načelno že pristal na sklenitev pogodbe, je pozneje svoj sklep zopet spremenil. Podvzeli smo tedaj vse možnosti mirnega sporazuma in če je kljub temu prišlo do ustavitve dela, se je to zgodilo po

krivdi z druge strani. Delavstvo nikakor ne more trpeti večnih groženj, da se tovarna zapre, kakor tudi, da se mu s takimi grožnjami hoče odvzeti pravica do pravične ureditve delovnih pogojev.

Kakšen bo konec tega boja? O tem je danes še prezgodaj napraviti sodbo, lahko pa Vam povem, da je največ odvisno od delavskega samega, če bo vzdržalo borbo, katero je započelo. Ker so po večini vse delavke izvrstno izveščane v tej stroki, je upanje, da jih bomo zaposlili v drugih tovrstnih podjetjih. Kadar odpovedo delovne roke, tedaj šele spoznajo podjetniki, da je njihovo podjetje samo mrtev kapital; priznati pa bodo morali tudi to, da je delavstvo enakopraven faktor v gospodarstvu.

MIRIM — KAKAO

Najboljša in najcenejša hrana za Tebe, mlada mati, za Tvoje deje, za celo Tvojo družino. Staro in mlado polji Mirim-kakao.

Novost: Vrečica kakava za 4 osebe Din 1.—

MIRIM KRALJICA ČOKOLADE

Požar v Grastfordu divja naprej

London, 26. sept. b. V rudniku Grastfordu na Angleskem, kjer je bila pretekle dni ena največjih rudniških nesreč, se neprestano čujejo eksplozije in hujše eksplozije. Včeraj popoldne so se eksplozije stopnjevale, davi pa je nastala v rudniku silno močna eksplozija. Iz rovov je zletel les in beton, s katerim so bili zidani vhodi. Nato se je prišel valiti gost dim proti izhodu. K sreči pri tej eksploziji ni bilo novih človeških žrtv. Zaradi neprestanih eksplozij ne sme nihče v rudnik. Rudniško ravnanje se bo, da bo sedaj, ko je eksplozija razbila zid, s katerim se je hotel omejiti požar, in da se bo isti razširil in uničil ostale rudniške naprave.

Kongres Kominterne preložen

London, 26. sept. TG. Iz Moskve poročajo, da se je mednarodno zborovanje komunističnih strank vsega sveta, ki bi se bilo imelo vršiti v zadnjih dneh julija tega leta, preložilo na prve mesece leta 1935. Značilno je, da vladni organ »Izvestija« in glasilo rdeče armade »Rdeča zvezda« te vesti sploh nista priobčila, doblom so jo ostali listi prinesli brez vsakega komentarja. Zadnji svetovni kongres komunistične internacionale se je vršil leta 1928 in je bil med tem časom že enkrat prestavljen. Datum prihodnjega kongresa natančno še ni določen, ampak se bo določil šele, ko bo predsedstvo v Moskvi dobilo poročila komunističnih strank iz vseh držav. Delovanje Kominterne je bilo v zadnjem času sploh veliko manj živo kakor v prejšnji dobi.

✱

Dunaj, 26. sept. b. Davi ob 3.29 so v številnih avstrijskih mestih čutili srednje močan potres, ki je zlasti prišel do izraza ob spodnji Muri in na severnem Koroškem.

Ugasnila je danes luč mojega življenja, gospa

+ JERICA MIGLIČ

ORGANISTOVA VDOVA

v častiti starosti 80 let. — Pogreb bo v petek, dne 28. septembra ob 9 pri Sv. Križu pri Litiji.

Ljubljana, dne 26. septembra 1934.

RADO MIGLIČ, sin

Ob novem zakonu o mestnih občinah

Dve seji županov štirih slovenskih avtonomnih mest in Zveze organizacij občinskih uslužbencev in upokojencev

Ljubljana, 26. septembra.

Kakor je bilo razvidno iz kratkih poročil v časopisih, je te dni stopil v veljavo novi zakon o mestih, ki je prinesel v naše mestne občine nekaj novih smernic, ki se tičejo upravne in komunalne politike. Treba bo precej dela in truda, da se bodo občine prilagodile novemu zakonu. Danes so se zbrali na ljubljanskem magistratu župani slovenskih avtonomnih mest, to je Ljubljane, Maribora, Celja in Ptuja, dr. Puc, dr. Lipold, dr. Gorjanc in Jerše ter njihovi magistratni direktorji. Konferirali so vse dopolnile in pretresali položaj slovenskih avtonomnih mest, ki je nastal z uveljavljanjem novega zakona o mestih.

Popoldne ob pol 3 pa so se zbrali v magistratni posvetovalnici k seji odboriki Zveze organizacij občinskih uslužbencev in upokojencev dravske banovine. Seji so prisostvovali tudi delegatje iz Maribora, Celja in Ptuja. Sejo je otvoril predsednik Mohorčič, ki je podal besedo ljubljanskemu magistratnemu direktorju gosp. Jančigaju. Ta je v skoraj eno uro trajajočem izčrpnem referatu orisal veliki boj mestnih uslužbencev iz vse države proti normam, ki jih je hotel uveljaviti prvotni načrt zakona o mestih glede socialnega položaja in prejemkov mestnih uslužbencev ter poročal o prevedbi mestnih uslužbencev na nove položaje. Delegacija iz Slovenije, katero so sestavljali dr. Jančigaj, Pelan in Juvan, se je mudila v Belgradu več tednov in v tem času opravila velikansko delo. Posrečilo se ji je dobiti vplivne pobornike, ki jim gre velika zasluga, da so se trdote v prvotnem načrtu vsaj delno omilile. Sedaj pa gre

za drugo veliko stvar, namreč za prevedbo mestnih uslužbencev na položaje državnih uradnikov. V smislu § 159 novega zakona ima notranji minister predpisati v sporazumu s finančnim ministrom uredbo, kateremu zvanju in položaju državnih uslužbencev ustreza zvanje mestnega uslužbenca. Uredba bi morala biti publicirana z veljavnostjo zakona. Uredba pa je sedaj za mesec dni odložena in je torej še čas, da pridejo upravičene zahteve mestnih uslužbencev v njej do izraza. Državna zveza občinskih nameščencev je že prišla do prepričanja, da mestnega uradništva ni mogoče drugače pravilno prevesti na položaje državnega uradništva, kakor če se vzame za osnovo pragmatika mestne občine ljubljanske, ki je zasnovana popolnoma na principih državne pragmatike. Na koncu se je gosp. Jančigaj toplo zahvalil županu dr. Pucu, ki je vneto podpiral težnje mestnih uslužbencev.

Referat gosp. Jančigaja je bil sprejet s toplim aplavzom in je bilo nato soglasno sklenjeno, da se izvolijo za častne člane Zveze dr. Stojadinović, dr. Kramer, dr. Puc, direktor Jančigaj in Slobodan Vidaković. Seja je nato še razpravljala o odnosih Zveze do Saveza občinskih nameščencev Jugoslavije in se je tudi v tem pogledu pokazala popolna enotnost.

Nato je povzel besedo gosp. Pelan, ki je v daljšem referatu razpravljal o raznih perečih vprašanjih uslužbenstva mestnih občin in se zlasti zavzemal za ustanovitev komunalnih akademij, kjer naj bi se strokovno izobraževalo mestno uradništvo.

Žumberčani proslavljajo svojega pesnika

Odkritje spominske plošče pesniku Hraniloviču v Žumberku ob navzočnosti dveh jugosl. školo

V nedeljo, 23. t. m. je bila v Žumberku — to je ozemlje na belokranjskem pobočju Gorjancev, katero je obljubeno z grškokatoliškimi Žumberčani, ki so se tu naselili pred 300 leti kot obrambni zid pred turskimi vpadi — veličastna slovesnost, kakršne Gorjanci najbrže še niso doživeli. Bilo je namreč slovesno odkritje spominske plošče hrvaškemu pesniku Jovanu Hraniloviču, ki je ravno svoje najboljšo pesmi posvetil siromašnemu pa romantičnemu Žumberku, čigar sin je po svojem rodu sam bil in kjer je sam kot gkt. župnik v letih 1879 do 1887 molil in se žrtvoval za siromašne pa verne svoje rojake Žumberčane in vso svojo ljubezen in skrb in sočutje in bol izlil v »Žumberačke elegije«.

Ker je Hranilović največ svojega dela opravil ravno v gkt. župniji Radatoviču (Sv. Nedelja), so se hvaležni Žumberčani odločili, da mu ravno na župno gkt. cerkev v Radatovičih vzdajo spominsko ploščo.

Ze v soboto, 22. t. m. popoldne, posebno pa v nedeljo zjutraj, so se zgrinjale množice častilcev pokojnega pesnika po vseh potih in stezah v planinsko vas Radatoviče. Iz Zagreba je vozil poseben vlak do Metlike, ki je pripeljal nad 300 Zagrebčanov in Karlovčanov. Bilo je pa tudi veliko domačinov in Slovencev iz Bele Krajine in iz Novega mesta. Slovesnost se je pričela ob 10 s sveto mašo v župni cerkvi, katero je daroval gkt. škof prevz. g. dr. Dionizij Njarađi ob asistenci vseh župniških župnikov, župnika iz Novega Sada, g. Sp. Petranoviča, dr. J. Šimraka in p. Grabiča OSF. Lepa svetonedeljska cerkev se daleč ni mogla sprejeti vse ogromne množice v svojo notranjščino, pa še in še so prihajali ljudje, peš, z vozovi in avtomobili.

Po sv. maši je prevz. g. duhovniki zapel »Večnaja pamjat« pred cerkvenimi vrati in blagoslovil spominsko ploščo, ki je vzdana ravno nad vrati. Plošča je brnast doprni relief pokojnega pesnika z napisom: 1855—1924 Jovanu Hraniloviču, hrvaškemu književniku i pjesniku Žumberka — Žumberčani. Relief je po mnenju strokovnjakov zelo posrečen.

Po blagoslovu plošče so se začeli vrniti govorniki, ki so vsi slavili velike zasluge pokojnega Hraniloviča kot pesnika in res poštvalnega katoliškega duhovnika.

Prvi je govoril g. D. M. a k a r, narodni poslanec kot predsednik pripravljalnega odbora. Zapel je zbor »Sloga« iz Zagreba. Potem pa je govoril g. dr. Janko Šimrak kot glavni govornik in z vneženimi besedami analiziral glavne misli v pesnitvah slavljenega pesnika in iz njih

ter z nekaterimi črticami iz pesnikovega življenja poslušalcem nazorno podal značaj pesnika, ki je ves gorel in živel le za Boga in za svojo siromašno čredo. Potem jih je še veliko govorilo. Nekdo za Hrvaško Matiko, katere vazen sodelavec je bil. Gkt. župnik g. Pavič iz Novega Sada, Peter Grgec v imenu Kola hrvaških književnikov. Med tem govorom se je ob velikanskem navdušenju občinstva pripeljal hrvaški metropolit g. nadškof dr. A. Bauer v spremstvu opata g. Kastelica iz Stične, da prisostvuje slovesnosti svojega nekdanjega sošolca. Zopet so se vrnili govorniki za govornikom, med njimi tudi trije Slovenci. Nato je g. dr. J. Šimrak že blizu 2 popoldne zaključil res krasno uspešo proslavo, ki je bila v začetku zamišljena bolj skromno, pa je radi velikega števila gostov in najrazličnejših zastopnikov, zlasti radi prisotnosti kar dveh odličnih katoliških škofov dobila lice velike manifestacije, kakršne so sicer možne le v ravnini in večjih krajih, ne pa v skalnatem in skromnem Žumberku.

Jovan Hranilović se je rodil v severni Dalmaciji 1855. l. študiral je v Zagrebu, bogoslovje na Dunaju. V letu 1879—1887 je pastiral v Žumberku, kjer je spesnil »Žumberačke elegije«. Ostali del svojega življenja je preživel povemini kot gkt. župnik Rusinov v Novem Sadu, kjer se je odlikoval zlasti na karitativnem polju. Bil je tudi nekaj časa urednik »Obzora« (l. 1898) in »Vjence« (1899—1900). Umrl je leta 1924. in je pokopan v Novem Sadu. Zbirko njegovih pesmi je izdal g. prof. Dr. M. Popović in se dobi v uredništvu »Žumberaških novin« v Zagrebu.

Gasilski praznik v Središču

Središče ob Dravi, 25. sept.

V nedeljo, 23. septembra je bil naš trg pod vtisom gasilske slavnosti. Središka gasilska četa je dobila po zaslugi požrtvovalnih tržanov novo motorno brizgalno, ki je bila po sv. maši na rotovski trgu slovesno blagoslovljena v navzočnosti zastopnikov oblasti, brataških društev in velikega števila prebivalstva. Blagoslov je izvršil g. župnik Klemenčič, ki je v nagovoru poudaril velik pomen gasilstva, ki tako nesebično deluje v službi krščanske ljubezni do bližnjega. Pri blagoslovljivosti motorne brizgalne je kumovala ga. Dragotina Sadračeva.

— Pri zapeki, motnjah pri prebavi, gorečici v želodcu, krvnih navalih, glavobolu, splošni slabosti vzemite zjutraj na tešče kozarec »Franz Josefov« grenčice.

Narte Velikonja:

† Lojze Vrtovec

Lojze je bil moj sorodnik. Brat po krvi mi ni bil, bližji pa mi je bil kakor krvni bratranec. Njegov oče in moj oče sta bila v Trstu tovariša pri vojaki. To sorodstvo mi je Lojze često napovedal in moj oče je to tovarištvu meni z nekim bleškom v očeh polagal na srce. Tudi če bi ne bilo te tajne vezi, tudi če bi očeta pri vojaki ne korakala skupaj, bi pa Lojze sam poskrbel za ljubezen. Takšen je bil. Če se ni vse okoli njega veselilo, je zapel s svojim lepim glasom:

»Ob potoku sama zase
ana rdeča ruzga rase.«

Koga je moglo ob njegovem ognju zebati! Zato imamo toliko spominov. On je bil srce naše gorilke dijaške družbe.

Ležal sem s prijateljem v dunajskem stanovanju. Bilo je prvega, a v žepih takla suša, da bi se niti več ne vnela.

»Spalac sva do desetih, da ni prišla gospodinja, ki je prav tisto jutro bila zelo glasna. Potem me je vprašal prijatelj, ali kaj imam, pa sem mu odvrnil, da mene zdaj ni treba buditi.

Pa se je obrnil v zid.

Po tem temeljitom pogovoru sva zastila zunanjo znane glasove in udri je, saj za njegov značaj ni druge besede, udri k nama Lojze. Prišel je z Rusko-Poljske. Ali je voščil dobro jutro, se ne spominjam, to vem dobro: Ni se še odkril, da bi se popraskal za ušesom, ko je že vprašal.

»Fanta, ali sta kaj pri moti?«

Spogledala sva se v postelji in je Lojze videl pogled. Nič ni bilo med nami besed. Izvlekel je iz žepa bankovec in poskočil.

»Poglejta Katarinco! Najprej jo poglej ti, Lipe, zdaj pa še tle.

In jo je pokazal. Bila je Katarinca in je pomenila v vsaki banki sto rubljev; pa je bil takrat rubelj en goldinar in petindvajset krajcarjev.

»Vstanita,« je spregledal najino »spanje«, »Katarinca« se izmenja v rotovski kleti pri kosilu!

Pri izdatnem kosilu naju je vprašal, če nama bo toliko in toliko dovolj. In sva mu prikimala.

Kako pa sem ob štirih popoldne pri soncu in belem dnevu šel po Alserci, ni smelo brigati nikogar. Vem samo, da je sonce ponavadi drugače sijalo in ljudje so strašno nerodno hodili.

Potem je bil Lojze prvi, ki me je pozdravil pri »Slovincu«, pa me je sprejel l. 1919 kot tajnika ministra Gostinčarja in dopisnika »Slovenca« v Belgradu. V Kosovski ulici sva imenovala tudi vlade; on jih je imenoval, jaz sem samo poslušal.

Moj staro gospodinjico je v Belgradu prej poznal kot jaz; in če sem le bil otožen, je sočutno vsem povedal, da se ne počutim dobro. Vlekel me je, da me je raztresel:

»Oj, tamo daleko je moja Srbija,
tamo je ljubav moja!«

Pa je bil nemiren in vesel kakor otrok. Šel sem z njim k »Trem šištim«, kjer mi je povedal zgodovino radikalne zarote. Mahnila sva jo k »Generalu Gurku« na pol litra žilavke. Tu mi je opisal rusko-turške boje.

Tako je povedal vso zgodovino srbskega naroda.

Če se je le kdo po ulici ali na ladji kam zagledal, mu je zapel in zadeklamiral:

»Čez Savo nič...«

Bil pa je tako vreden in rahločuten, da je takoj obrnil pozornost na nekaj novega, če se je kdo po njegovih mislih preveč zamaknil.

»V Krunski ulici je maša, da veš!«

V Ljubljani je junaki in pri tem potreboval svojega človeka, sam ni mogel nikjer obstati.

Moral sem z njim na še surovo nebotičnikovo stavbo. V stolpu mi je pokazal na Ljubljano:

»Nekdo je moral zaleteti. Zavod je prvi za to poklican. Kapital je domač. Zakaj bi ne imeli dela domači obrtniki? Za to stavbo je ves denar ostal doma!«

... pere

ALBUS-terpentinovno milo.
Razkrojilna moč terpentina in ALBUS-mila nudita v ALBUS-terpentinovnem milu idealno pralno sredstvo.
Lahko, brez truda in bolj naglo, belo in čisto pere ALBUS-terpentinovno milo.

Gasilska manifestacija na Jesenicah

Blagoslovitev zastave. Od leve na desno: okrajni glavar dr. Vrečar, starešina VSKJ Andrašević, starešina Križnar, starešina Turk, starešina Rus, spredaj duhovščina, v sredini g. duh. svetnik Kastelic in kumica Obersnelova.

Jesenice, 25. septembra.

Ze v soboto proti večeru so se skoraj vse Jesenice odele v slavnostno obleko, z vseh hiš so zavihrale zastave v pozdrav množicam, ki bodo v nedeljo prišle na Jesenice od vseh strani. Ob 8 zvečer se je po ulicah vila bakljada, nakar je pred upravnim poslopjem KID sledila podoknica vsem trem kumicam, ki so bile tu zbrane. Lukmanov trg je bil natočen poln občinstva vseh slojev, največ seveda delavstva.

V nedeljo zjutraj je godba budila Jeseničane iz sladkega spanja ter jim naznanjala, da je nastopil za vse gorensko gasilstvo velik dan. Z vsemi vlaki so prihajali gasilci in drugo ljudstvo, glavni sprejem pa je bil ob pol 10 pri ljubljanskem vlaku. Takšnega sijajnega sprejema Jesenice že dolgo niso vidle. Neregledne vrste gasilcev so pod zvoki štirih godb strumno korakale skozi Jesenice ter k saviški cerkvi, v kateri je g. svetnik Kastelic daroval sv. mašo ter imel praznik primeren cerkveni govor. Med sv. mašo je cerkvena godba, ki je bila za ta izredni dogodek ojačena ter je štela 55 godbenikov, igrala Belarjevo mašo. Po maši pa je sledil blagoslov nove zastave gasilske čete KID ter dveh motornih brizgaln. Na tribuni pred starodavno »Grajščino« so se zbrali najvišji predstavniki ga-

silstva v državi, tako starešina VSKJ g. Andrašević iz Belgrada, starešina dravske banovine g. Jos. Turk, starešina župe Kranj g. Križnar, starešina župe Radovljica g. Rus itd., okrajni načelnik, predsednik občine, zastopniki vseh uradov, železnice, carinarnice, finance itd. itd. Sledili so razni pozdravni nagovori in zabijanje žeblicev. Po blagoslovitvi, katero je izvršil g. svetnik Kastelic ob asistenci, se je razvil dolg sprevod do upravnega poslopja KID, pred katerim so bili zbrani zastopniki, vodstvo KID, najrazličnejši gostje ter vse tri kumice, gospodične Obersnelova, Pozenelova in Grebenskova. Ob krepkih zvokih cerkvene godbe se je tu mimo izvršil krasen mimohod.

Ze dolgo ni bilo na Jesenicah prireditve tako velikega obsega, kakor je bila slovesnost blagoslovitve nove društvene zastave tovarniške čete gasilcev, katere tako izvrstno vodi nje načelnik g. Karol Lukman.

Popoldne se je na kazinskem vrtu vršila ljudska veselica. Ravnatelj je sedel poleg delavca, delavčeva žena je postregla z okrepčili najvišjim predstavnikom gasilstva v državi, z eno besedo, bil je praznik, kakršnih le malo. Mnogo je pripomoglo k tako sijajnemu uspehu tudi prekrasno vreme prve jesenske nedelje.

Rad se je udeležil seje primorskih akademikov, če je bila sklicana v njegovo sobo pri »Pokoj-ninskem zavodu«. Po seji sem moral iti z njim: »Ker sva v sorodu; moj oče in tvoj oče sta bila skupaj pri vojaki!«

Zato naj se ne zdi vsiljivo, če se oglašim. Imel sem ga rad! Če bi ga imel samo jaz, bi molčal, toda tako pravi vsakdo med nami.

V kavarni ne bom več igral šaha, dasi sem mu dolžan za igre, ki jih je dobival. »Enkrat za revanšo!« Pa je spet moral ves živ in navdušen h kakšni seji; nič ga ni strelpo na mestu.

Tako bi lahko pisal celo knjigo svojih spominov na njega, in bi se ne izžepal.

Bil je živahen, družaben, usmiljen in znal zmeraj najti pravo besedo.

Zdaj je miren in jaz, ki sva st bila v sorodu in sem ga menil obiskati, bi rad pisal o njem spomine, pa nimam besed...

Ob mrtvaškem odru Slavka Kranjca

»Zgodba tožna o solzah prelitih,
zgodba o vzdihljajih vsemu svetu skritih,
zgodba težka polna tisoč bolečin,
a skoz zgodbo eno samo srce kliče:

»Sin, moj sin!«

V svoji temni sobi, med palmami in zelenjem, v svitu sveč leži naš Slavko sklenjenih rok, ovitih z rožnim vencem. Prsti tesno oklepajo beli križ.

Mirno, pokojno je zasnavl v večni sen z blaženim nasmehljajem na obrazu, saj je njegova duša vsa očiščena in udana — po težki bolezni in neprestanih bolečinah — odplavala k Bogu, ki določa pot in smer v vesoljstvu in človeku začetek in konec življenja.

V slutnji, da mu potekajo zadnje ure, je rekel v predvečer svojega odhoda: »Obljubim ti, mama, da ne boš jokala, ako bi težko umiral.« Ko mu je to zatrdila, je v dolgem, nepremičnem pogledu na

njo pripomnil: »Saj sem vedel. Ti si bila mož, si mož in boš mož. Počitka si potrebna, odpocij se, dasifavno bi te imel rad tukaj, poleg sebe, saj mi je že ob tvoji navzočnosti in bližini dobro ir bolje.«

Slavko je poznal svojo mater in ona svojega sina. Vso težko bolezen mu je bila že v Leonišču vse dni ob strani, na zagrebški kliniki vse dni in noči. Vsako zboljšanje je bil nov žarek upanja za hubečo mater in za njega nova misel za življenjsko pot, saj je omenil, ko je prišel letos od vojakov: »Ti ne veš, mama, kako lepe načrte sem si napravil za nadaljnje študije, za poklic, za življenje.«

Ves udan v božjo voljo je prenašal vse bolečine in trpljenje. Koliko pobožnih vzdihljajev je prihajalo iz njegovega vernega srca, koliko misli in besed je bilo v njem in krog njega, to vedo sestre strežnice, ki so mu bile požrtvovalno in zvesto ob strani vse dni in ure. Prosil jih je, naj ob njegovem smrtnem boju molijo, samo molijo. Zgodilo se je tako in tudi ob njegovem mrtvaškem odru ga čuvalo in njih molitev za pokoj in mir njegove duše boža in obkroža njegovo izmučeno telo.

In mati njegova, brezmejno ljubljena in brezmejno ljubeča, težko preizkušena mati, prihaja k svojemu Slavku, gleda in strmi, kako lase, čelo, oči, lice, roke: »Sin, moj sin!« In še mrtvo srce odgovarja in kliče, sliho le materinemu srcu: »Mati, zlata mati!«

Slavko je bil junak v bolezni in smrti in mati vsa junaška z neizmerno bolečino v srcu, tiha, mirna, brez tožbe, vsa udana v voljo Onega, ki krahuje in vlada nad nami.

Ti dobri, pridni, vzorni fant, Ti najboljši med najboljšimi, kako težko nam je slovo od Tebe, ko Te kropimo in prinašamo cvetje k Tebi, ko si bil sam cvet, zelen rožmarin.

Tja pred kip Brezmadežne, kjer trepeče lučka, katero prižiga roka Tvoje zlate mamicе, tja romajo naše misli in iskrena molitev za Tebe.

Have, anima candida!

Sv. Vl. Tavčar.

Ljubljanske vesti:

Še o priključitvi okoliških občin

Iz časopisnih poročil smo zvedeli, da se je vršila dne 22. t. m. pri gosp. okrajnem glavarju Zmiderški konferenca okoliških županov, kjer so vse občine soglasno mnenje, da iz gospodarskega stališča priključitev ni oportuna in da so zato proti njej. Da pa ne bo izgledalo to mnenje kot splošno mnenje občanov, zlasti mošćanski, si dovoljujejo nekateri občani in davkoplačevalci občine Moste pripomniti sledeče:

»Da je priključitev okoliških občin in tako tudi mošćanske k Ljubljani važno vprašanje, o tem ni dvoma in so tozadevni razgovori nujno potrebni. Zakaj spraviti je treba v sklad razna medsebojna gospodarska, socijalna in druga vprašanja tako, da ne bo priključitev enim v dobro in drugim v škodo. Da se bodo tovarnarji, obrtniki, trgovci, gostilničarji ter posamezni občinski odborniki ter nekateri politiki priključitvi upirali in bodo proti, se razume. No, pa tudi trgovcem in gostilničarjem okoliških občin se ni treba preveč bati priključitve. Saj življenjske potrebe, blago in pijačo, v okoliških občinah niso nič cenejše kakor v Ljubljani, pa trgovci in gostilničarji v mestu večno izhajajo in nekateri celo dobro napredujejo. Kar se tiče tovarnarjev je isto. Kakor v mestu tudi v okoliških

občinah postavljajo moderne stroje v tovarno in odpustajo delavstvo. Ker prinašajo moderni stroji in odpusti delavstva mnogo dobička, se bodo dobila tudi sredstva za kritje raznih davkov in bremen. Delavstvo, zlasti brezposelno, pa, upajmo, ne bo vlad priključitve nič prikrajšano. Saj je znano, kakšnih občinskih podpor je deležno od nekaterih obubožanih okoliških občinskih blagin, ako ga ne bi podpirale Vincencijeve družbe in druga dobrodelna društva, ki so zelo delavna tudi v Ljubljani. Da bi se pa vsled priključitve okoliških občin tamkaj stanovanja podražila in bi se moglo delavstvo vsled tega izseliti še bolj daleč izven periferije, ta bojazen ni utemeljena. Kdo pa naj bi šel potem v izpraznjena delavska stanovanja? In, ali ima hišni posestnik od praznih in neplačanih stanovanj kakšen dobiček? Da bo delavstvo lažje stanovanje plačevalo, naj jim delodajalci plač ne reducirajo.

Da so mošćanski občani že pred petimi leti želeli, da se Moste priključijo k Ljubljani, dokazujejo nabiralne pole e podpisi. Zlasti v Vodmatskem okraju, na Kodeljevem in v Zeleni jami so se z zelo redkimi izjemami vsi podpisali in so še danes za to, da se občina Moste priključi Ljubljani.

Mariborske vesti:

Važna reorganizacija

V kratki notici smo svoječasno javili, da se je izvršila pri tajništvu Zdrženja trgovcev v Mariboru izprememba. Dejansko pa se je s to izpremembo izvršila važna reorganizacija velike gospodarske ustanove, ki bo imela za gospodarski napredek Maribora nedvomno še dalekosežne posledice. Mariborski trgovski gremij se je razvil iz skromnih začetkov v današnje veliko in močno Zdrženje trgovcev, ki je začelo svojo stanovsko organizacijo uveljavljati tudi v javnem življenju mariborskega mesta. V zvezi s tem je bila potrebna tudi reorganizacija pisarne in celotnega vodstva, ki se je začela letošnjo pomlad z volitvami nove uprave Zdrženja ter končala sedaj z nastavitvijo kvalificiranega pravnikarja za glavnega tajnika. Reorganizacija pisarne pa je bila nujna tudi zaradi tega, ker so poslali uveljavljenjem novega obrtnega za-

kona tako naraščali, da dosedanje osebje ni več zmoglo prometa s strankami in konceptnega dela. Zaradi tega je zahtevala uprava od novega uradnika poleg fakultetne izobrazbe tudi trgovsko prakso in vpogled v trgovsko življenje kot tako. Omogočila mu je daljšo prakso pri Zbornici za TOI v Ljubljani, kjer je lahko dober spoznal razmere naše trgovine in njene potrebe. Z ureditvijo pisarne pa reorganizacijsko delo mariborskega trgovskega združenja še ni končano. Dobilo je samo novo podlago, na kateri se bo nadaljevala izgraditev v stanovskem pravcu. Mariborska trgovina bo s tem pridobila mnogo večji pomen in besedo osobito v komunalnem življenju. V tem pravcu je opaziti zadnje čase zanimivo gibanje, ki bo napredku mariborskega mesta in njegovega gospodarstva samo v prid.

»Jutro« in priključitev okolice. Včerajšnje »Jutro« se je spravilo nad vprašanje velikega Maribora ter ugotovilo, da »Irsira« to priključitev neki ljubljanski dnevnik, gotovo misli pri tem »Slovenca«. Obenem pravi, da so »Slovenca« poročila gola ugibanja. »Jutro« bi opomnil, da je o teh »ugibanjih« razpravljalo tudi samo, in sicer prav resno, tako na primer v številki od preteklih sobote o »veliki Ljubljani«. Seveda v mariborski »Jutrovi« rubriki takih poročil nismo zasledili dosedaj. »Jutro« pač obešča svoje mariborske čitatelje o kolesarskih tatvinah, o manjših nezgodah ter sestankih krajevnih odborov JNS, dočim postrze »Slovenec« svojim mariborskim čitateljem včasih tudi z zanimivejšimi in aktualnejšimi problemi. In med taka vprašanja spada pač tudi komasacija okolice z mestom, o kateri pa je doslej naš list pisal popolnoma objektivno ter skušal informirati čitatelje o razlogih, ki govorijo za priključitev, kakor tudi o razlogih okolice, ki je priključitvi nasprotna. Če so pa slučajno v »Jutrovem« mariborskem uredništvu prepozno zvedeli, da se priključitev okolice res pripravlja, tega »Slovenec« gotovo ni kriv!

Kolesarji v škripih. Včeraj na vse zgodaj je doletelo mariborske in okoliške kolesarje nemilo presenečenje. Na Kralj Petra trgu pred vhodom na most jim je napravila finančna kontrola zasedo, v katero je polovila vse kolesarje, ki so vozili v mesto ali iz mesta, pa tudi vse avtomobiliste in motocikliste. Dva finančna organa sta ustavljenim pregledovala njihove knjižice in dokumente, če so v redu in zlasti, če so plačali takso za letošnje leto. Kolesar, ki ni imel knjižice, je bil ob kolo.

V Carigrad na teškoatletsko »Balkanijado« je pozvan tudi znani mariborski tekoatlet in rokoborec Hanz Pirher, član SK Maratona. Pirher je letos na izbirnih tekmah v Zagrebu zasedel sicer tretje mesto v svoji kategoriji, premagal pa je

prvaka te kategorije ter spada med najboljše rokoborce v državi. On bo obenem doslej prvi Slovenec, ki bo zastopal v težki atletiki naše državne barve. Zelimu mu, da bi častno zastopal slovenski in jugoslovanski sport.

Poročili so se zadnje dni v Mariboru: Poklič Anton, posestniški sin, in Marija Salkovič; Meier Valter, mesarski pomočnik, in Hriberšek Marija; Langeršek Jožef, trgovec, in Schwarz Hermína; Jančič Franc, posestnik, in Repa Ana; Podlipnik Franc, mizar drž. žel., in Kovačič Hermína; Rebernak Franc, tkalec, in Kozar Stefanija; Muhič Ivan, kovač, in Filija Františka; Kirič Franc, tkalec, in Harman Marija. Novoporočencem obilo sreče in božjega blagoslova!

Izlet v Smarje priredijo naši Maratonci v nedeljo, 30. t. m. V Smarju pri Jelšah nastopi lahko, in teškoatletski sekcija. Prijatelji kluba, ki se želijo priključiti, naj se prijavijo do sobote do 10 dopoldne pri g. Kurniku, Aleksandrova c. 6.

Pohorska cesta se bo letos še nadalje gradila. Delo se je končalo le na stranskih odcepkih, ki so jih gradile občine iz sredstev »pomožnega fonda«.

Posestno gibanje. Tukajšnji industrijalec g. Karl Wiesak je kupil polovico kavarne Astoria ter pristopil k sedanjemu lastniku g. Streharju kot družabnik. G. Strehar bo kavarno še nadalje vodil sam.

Gozdarska šola v Mariboru je v torek pričela s poukom. V ponedeljek so se vršili na zavodu popravni izpiti. Letos se je vpisalo v enoletni gozdarski tečaj 10 gojencev.

Brezposelní dobe delo. Te dni prične mestno električno podjetje polagati kable na Pobrežju do nove tovarne svile Thoma. Ker se bo moralo delo hitro izvršiti, se bo zaposlilo pri kopanju kanala in polaganju kabla veliko delavcev. Iz občine Pobrežje se bo zaposlilo 50 brezposelnih, ostali pa iz Maribora.

Celje

Celjski Studio pod vodstvom g. Košiča v novi sezoni. Studio pričenja ta mesec z rednim internim delom. Do božiča obsega repertoar sledeča dela: Meškovi drami »Pri Hrastovih« in »Henrik, gobavi vitež«, Bruknerjevo sodobno dramo »Rase« in Molierjevo komedijo »Proti volji zdravnika«. — G. Košič vodi svoj Studio še nadalje in bo prihajal predaval o igralski umetnosti oziroma tudi režiral. Otvoritvena predstava bodo »Hrastovi«. Že omenjena dela in dejstvo, da se je celjski Studio v svojem dosedanjem delovanju postavil na dostojno umetniško stopnjo, nam obetajo, da ne bomo v bodoči sezoni deležni umetniškega užitka samo od Narodnega gledališča v Ljubljani, temveč nam ga bo nudil tudi celjski Studio.

Ukinitve električnega toka. Falska elektrarna sporoča, da bo v nedeljo, 30. t. m. od 7 do 12 dopoldne ukinila zaradi nujnih zaključnih popravil dobavo toka za Celje in okolico. To bo zadnja ukinitve električnega toka v tem letu.

Nad življenjem je obupal. V torek so našli v gozdu nad Teharji pri Sv. Ani truplo 25 letnega Toneta Kresnika iz Teharji. V četrtek, 20. t. m. je odšel od doma in se ni več vrnil. V gozdu ga je našlo neko dekle ustrelenega. Revolver je vzel doma očetu. Vzrok samomora je najbrž obup, ker je bil pokojni že dolgo brezposeln.

Huda nesreča kovača. Košir Jože, 52 letni kovač iz Dramelj se je 21. t. m. pri delu, ko ga je napadla božast, opekla z žarečim železom po obeh rokah.

Ptuj

Občinske zadeve. Na seji občinskega sveta so se župan g. Jerše s toplimi besedami spominjal umrlega generala Maistra. Nadalje je g. župan sporočil, da je ministristvo odobrilo sklep občinskega sveta, da se podaljša amortizacijska doba za vsa občinska posojila od 15 na 20 let. Baneka uprava je izdelala podroben načrt za mestni vodovod. Stroški so proračunani na 4.410.000 Din. Občinski svet je soglasno odobril računski zaključek za leto 1961. Ivanu in Kristini Salamanu se proda 600 kvadratnih metrov sveta po 6 Din kvadratni meter. Postavi se nova mostna tehična blizu kolodvorskega skladišča. V domovinsko zvezo se sprejmeta Elza Hedžet, Bogomira Vodovnik, Marija Marušič in Katarina Majhen. Sklep mestnega ubožnega sveta, da se nekaterim mestnim revežem zvišajo podpore, se soglasno odobri.

Dva vlna v eni noči. Neznani tatovi so vrnili v gostilno Reicher pri Sv. Barbari v Hal. razbili vse predale in omare, kjer so iskali piana. Odnegli so drobiža za 300 Din, srebrno verižico ter za okrog 200 Din tobaka in cigarete. — Vio-milci so napravili obisk tudi pri trgovcu in gostilničarju Kocu v Turnišu pri Ptuj. Vlomili so v trgovino in izpraznili predal, v katerem je bilo 50 Din drobiža; napolnili so tudi velik nahrbtnik raznega blaga, vendar so tega pustili pred trgovino, ker jih je prepodil trgovec s koleci Pernek iz Sv. Vidu, ki je slučajno privozil mimo Kosa, ko so lovovi bili pri svojem delu. Orožniki so uvedli preiskavo.

Preiskava proti ponarejevalcem denarja

Ljubljana, 26. septembra.

»Ponedeljski Slovenec« je pred dvema tednoma poročal, da je policija prišla na sled neki ponarejevalski družbi, ki je prav spretno ponarejala in spravljala v promet kovane novce, v glavnem po 10 Din, pa tudi po 20 in 50 Din. Preiskava proti tej družbi je bila precej zapletena, ker so prvi trije prijeti ponarejevalci zelo neradi in počasi izdajali svoje skrivke. Poleg dveh čevljarjev in enega ključavničarja, ki so bili prijeti naprej, je policija prišla še enega delavca, ki je pomagal razpečavati ponarejene novce. Sled pa je vodila še v neko dolensko vas, kjer sta bila aretirana dva kmeta, pri katerih so res našli mavčne odlitke za vlivanje kovancev. Končno je policija aretirala še v neki vasi v kamniškem okraju nekega strugarja, ki je tudi izdelal nekaj modelov za vlivanje in ki je tudi vlival novce.

Družba prizna, da je spravila v promet okoli 150 do 200 novcev. Novci so sicer dobro izdelani, toda mogoč bi jih spoznati vsakdo, kdor bi jih pogledal natančneje. Kovina, iz katere so delali novce, je zmes kositrja, svinca in morda tudi za malenkost srebra je v njej. Blesk jim je nekoliko močnejši kakor pri pravih, ločijo pa se od teh tudi po bolj zamoltem zvoku. Ker je družba delovala nad eno leto, kakor sami priznajo, je verjetno, da so jih spravili v promet še mnogo več, kakor pa le 200. Ponarejenega drobiža kroži med ljudmi več, kakor bi kdo mislil.

Policija je preiskavo proti ponarejevalcem deloma že zaključila in družbo izročila sodišču. Ker pa vodijo niti v tej zadevi še drugim, bo seveda nadaljevala z zasledovanjem.

Glasbeno društvo »Ljubljanec« poziva svoje članstvo, da se polnoštevilno udeleži pogreba našega člana in prijatelja gospoda Alojzija Vrtovca, ki bo danes izpred mrtvašnice splošne bolnišnice. Zbirališče pevcev točno ob četrti na 5 popoldne pred mrtvašnico.

Narodna protituberkulozna liga prosi vse žlane upravnega odbora, žlane društva in tudi vse one, ki so bili deležni truda in podpore lige, da se polnoštevilno udeleže pogreba g. Vekoslava Vrtovca. Rajni se je v protituberkulozno organizacijo dolgo let požrtvovalno udeleževal kot blaginik lige. Počastilo njegov spomin s častno udeležbo na njegovi zadnji poti!

Stolna kongregacija Marijinega varstva se vabi, da se udeleži čim številneje pogreba pokojnega gospoda Vekoslava Vrtovca.

Akademski zveza poziva vse žlane in žlanice svojih društev, da spremlijo na zadnji poti bivšega predsednika »Danice«, pokojnega gospoda Vekoslava Vrtovca. Zberemo se danes, v četrtek ob četrti na 5 popoldne pred mrtvašnico splošne bolnišnice. — Akademski zveza.

Pododbor Rdečega križa v Ljubljani vabi svoje odbornike in odbornice, da se udeleže pogreba bivšega dolgoletnega člana odbora gospoda Vekoslava Vrtovca v četrtek ob pol 5 popoldne. Zbirališče pri mrtvašnici splošne bolnišnice.

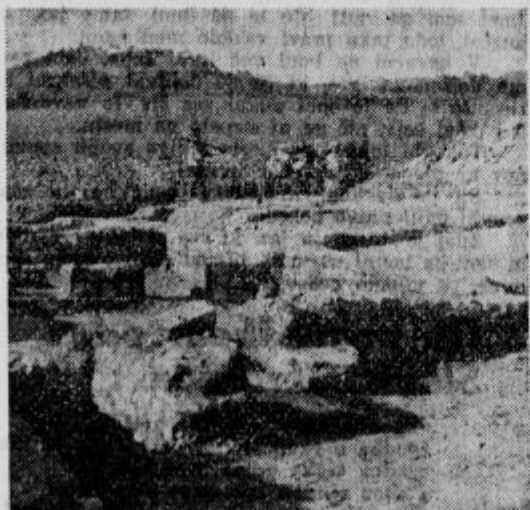
Kulturni obzornik

Arheološka odkritja v Grobelcah (Šmarje pri Jelšah)

V Zastranju blizu Smarja pri Jelšah ležijo prijazne Grobelce, rodovitne njive in sočnati pošniki le par streljajev od rimske ceste, ki vodi na Slom pri Ponikvi in ki se je nekoč iztekala v staroslavno Celje. Na grobelskih njivah posestnika Grobelska, stare grške kmetijskega rodu, se vrše že drugi teden arheološka izkopavanja pod strokovnim vodstvom šmarskega rojaka dr. Fr. Lorgerja. Ob Dvorskem potoku na zloženem hribu leži njiva, ki hrani komaj dober pedenjo pod plodno zemljo temelje stare zidine, ki so usmerjeni južno-zapadno o izbrani legi. Do temeljev porušena stavba se nam kaže v talnem načrtu kot vzdolžen pravokotnik s prizidkom. (18 m x 7,80 m). Notranjščina deveterih prostorov je dovolj tesna, širina temeljev pa različna, 45—50 do 70 cm, kar priča, da je bila stavba verjetno prilična. Grušče vsebuje drobce opeke, obdelanih in neobdelanih koscev marmorja ter izredno mnogo barvanega ometa. Sledi oglenih drobcov so nema priča usode pričujoče zgradbe, a ne samo ogenj tudi človeška roka jo je izropala v prošlosti do dobrega. Nešteto krat je drsel po temelju plug in je le čuda, da se je ohranilo, kar sedaj izlucata delavec in strokovnjak za znanstveno eksploatacijo.

Le v enem prostoru izmed številnih je ohranjen kamenit prag za vhod in izhod, saj so še bila cela tla iztrgana. Pod nivojem hišnih tal se je ohranila naprava za ogrevanje tal in s tem s toplim zrakom, neke vrste rimska osrednja kurjava, vendar vsi prostori niso bili kurjeni. Naprava za ogrevanje je zanimiva, to je neke vrste, podkleten prostor približno pol metra visok, zgornji tlak je podoben današnji betonski plošči približno 20 cm debeline, ki počiva na kamenitih stebrih (hipokacistni stebri) — spodnji tlak, zgneten glina prevlečena s plastjo ometa, v katerem je orah zdrobljene opeke v svrhu čim-

boljšega izkoriščevanja toplote. Iz opisanega prostora se je dvigal segreti zrak po votlih opekah, s katerimi so bili obloženi temelji. Votla opeka (tubulus) različnih formatov je podolgovate pravokotne oblike z okencu podobno odprtino na bočnih straneh za čim smotrenejšo komunikacijo toplote

Pogled na izkopanine pri Grobelcah

široim sten. Stene, katerih loka so tvorile gladke ploskve tubulov, so bile docaj debelo ometane, ta omet je bil podlaga plasti fresko-ometa. Nebroj drobcov poslikanega ometa nam dovoljno izpričuje način in značaj stenskega dekora, hkrati pa nam žive in sveže barve dokazujejo, kako izvrstno konservira ilovica v gotovih okoliščinah.

Fragmenti stenskega barvnega ometa so tehnično v dvojni izvedbi, eden kaže način slikanja na moker omet, močnega barvnega leska, drugi istakto s slikanjem na omet, a z izgledno vrhno plastjo, ki nalikuje emajlu, bleččega barvnega efekta.

Po tehnični plati in deloma po izbiri barv so pričujoči slikarski drobci v daljni vezi s pompejskim stenskim slikarstvom, vendar jih ni moči uvrstiti v katerega izmed tkzv. štirih stilov pompejskega Helenistične umetnosti. Naš slikar — dekorater se izživlja zgolj v rabi rastlinske motivike brez uporabe živalske, figurale ali krajinske snovi, t. ugotovitev more biti dober vodnik pri podrobnih analizi stilni kritiki. Odevec bi bilo na tem mestu prehitovati izkopavalca, čegar arheološko poročilo napeto pričakujemo. Ugotavljamo le še, da je bila stena slikarsko razčlenjena v posamezna polja v osnovnih barvah (pompejsko rdeče, zlati oker, ali temno modra). Stene in stropi so ob stikih krasiili frizi (stuk ali marmor), opremljeni z robnim rezom in rastlinsko stiliziranim ornamentom (palmeta, vitica i. dr. V nekem frizu se vrsti v ritmični izmenjavi antična vaza z dvema delfinoma ob boku. Stene ob tleh so bile obložene z rdelo profiliranimi marmornatimi ploščami. Opisano rekonstrukcijo utemeljujejo najdeni fragmenti. Najdba številnih mozaičnih kamenčkov (le enobarvnih — belih) potrjuje z drugimi najdbami, da se je izsledila bogata provincialna rimska vila.

Povod sedanjemu izkopavanju je bila najdba rimskega novca že pred leti — Bronca Gordiana I. iz l. 238. po Kr., pri oranju na grobelski njivi. V sled te najdbe, ki je edini pisani vir in vsled lončenih drobcov, kosti, orodja, a ne najmanj dekora, smemo našo arhitekturo časovno pomakniti približno v 3. stol. po Kr., tedaj v konec rimskega imperija, ko se je rodila tudi v umetnosti nova starokrščanska doba.

Malo verjetno je, da bi si izbral rimski imenitnik, ki je bil najbrže v vojaški ali upravnih službi v bližnji Celji, samotni in zapuščen kraj za svoj Tusculum. V našem talnem načrtu je ločen osamljen zid, katerega se je sledilo v dolžini nekako 20 m, najbrže vodi le-ta k sosednji stavbi, tako se bo na sedanjih Grobelcah ugotovilo morda večje rimsko naselje. Domneva ni brez podlage, saj je dr. Fr. Lorger izkopal v komaj kilometer oddaljeni Mali Pristavi rimsko kopel v vili ter ugotovil na griču pravnici stavbni kompleks, ki ga krije še danes

zemlja. Dalje ga je vodila sled v bližnje Mestinje in Pristavo, navzgor proti Celju, pa v Završe pri Grobelnem. Rezultate je objavil v »Jahrbuch f. Altertumskunde« zv. I. L. 1907, zv. III. l. 1909. Sistematično raziskavanje vsega teritorija mora nuditi pozitivna dognanja za našo lokalno arheologijo.

Kakor čujemo, je pridobil prof. Baš našega raziskovalca, da napiše znanstveno poročilo o naj-novejšem izkopavanju za »Časopis za zgodovino in narodopisje«. Avtor pripravlja daljše delo za omenjeni zbornik, o vojaškem taboru druge italiske legije v Ločici.

Njegovo najnovejšo arheološko izkopavanje je pozitiven donos k spoznavanju tipa stanovanjske hiše iz rimske province, ob zatonu imperija, ki se gotovo razlikuje od istodobne mestne hiše n. pr. v Rimu. Se važnejši je donos k spoznavanju tedanjega stenskega slikarstva, saj tako številnih fragmentov in tako dobro ohranjenih je menda malo tudi izven naše ožje domovine. Za proučitev lokalne

Friz z antično vazo in delfinoma ter zobnim rezom

arheologije je opravljeno važno kulturno delo. Neumotrnemu raziskovalcu želimo v njegovem nesebičnem delu daljnih uspehov.

Ob koncu nam je pohvaliti uvidevnost in naklonjenost posestnika Antona Grobelskega, ki je radevolje omogočil znanstveno delo, ki je na terenu dostikrat ovirano po mnogih zaprekah bagatelne značaja. A. S.

Srečen konec vojne žaloigre

Slovenski oče po 18 letih našel svojega izgubljenega sina
»Sin polka« - Časopisje pripeljalo na sled

Sredi velike žaloigre, ki je skoraj pet let pretresala človeštvo, to je svetovna vojna, se je pripetilo tudi nešteto manjših žaloiger in dram, katerih žrtev in udeleženci so bili posamezniki, posamezne rodbine in rodovi. O eni taki žaloigri, ki pa se je sedaj kolikor toliko srečno zaključila, poročajo sedaj laški listi. Ta drama je takšna, kakor bi je ne mogel napisati še tako iznajdljiv pesnik, kar zopet dokazuje, da je resnično življenje samo največji pesnik.

V goriskih Brdih, na pobočju hriba, ki so ga avstrijski vojni zemljepisci v vojni označili s št. 60, je živel mirno in zadovoljno slovenski kmet Uršič z ženo in dvema sinčkoma. Pa je izbruhnila svetovna vojna in Uršič je moral takoj prve dni iz solčne Goriske v daljino Galicijo na fronto proti Rusom. Svojo družino je moral krvavečega srca pustiti doma, v negotovosti. Kmalu po izbruhu vojne umrje dečkova mati in v skrbeh jo prevzame neka njuna sorodnica. Toda vojni ples, morija in vse grozote so se pričele tudi na slovenskem jugu — Italija je napovedala vojno in njene čete so pričele obetreljivati Brda. Na hrib 60 so deževale žareče granate, pokali so šrapneli, iz zraka so se valjale letalske bombe, v zraku in na zemlji sta gospodarila groza in strah. Avstrijske oblasti so naglo odredile izpraznitve ogroženega ozemlja in vse civilno prebivalstvo se je moralo umakniti, tudi oba dečka s sorodnico. Toda sorodnica ni bila to, kar bi bila mati — neke med begom in poplahom je oba dečka izgubila.

Ko so italijanski vojaki vkorakali v opustošeno ozemlje pri Gorici, so našli v nekem lijaku, ki ga je izvirala v zemljo granata, dva dečka, enega mrtvega, drugega pa obupno plakajočega. Deček je vokal in klical očeta, mamco, mrtvega brata. Italijani so ga tolažili in ga vpraševali, kako mu je ime, toda slovenski fantek jih seveda ni razumel in le s težavo so izrekli iz njega, da mu je ime Mario (tudi slovenskim otrokom dajejo na Gorškem to ime), kako se piše in odkod je, pa deček seveda ni vedel. Vse, kar so spravili iz njega, je bilo: »Mario — Mario«.

Kaj naj počno z zapuščenim dečkom. Vojakom se je deček smilil, zato so sklenili, da ga njihov polk posvoji. Deček je nekaj časa romal z italijanskimi vojaki sem in tja, po bojišču, na umikih, povsod. Vojaki so nadeli priimek Mario Neznan. Počas, kaj naj vedno varujejo dečka pred vojnimi nevarnostmi, katerih se niti sami ne morejo ubraniti? Ali naj ga vedno izpostavljajo možnostim, da ga kje ne usmrta krogla ali granata? Polk je zato sklenil, da odda dečka v neko najdenišnico v Milano. Deček je bil v zavetišču preskrbljen in oddan v vzgojo. V najdenišnici so mu dali ime Mario Bixio.

Mario Bixio je rasel in dorasel v vrlega, marljivega in zastavnega mladeniča. Najdenišnica je seveda poizvedovala, odkod je mladenič, toda ni našla nobene sledi, iz katere bi mogla sklepati, odkod je Mario. Vojna je vse zabrisala. Mario je bil določen za krojaško obrt. Njegovo odkrito vedenje in pa marljivost sta mu pridobila srca ljudi. Tako se je zgodilo, da ga je milanski krojač Torri, ki sam ni imel otrok, posvojil. Mario je dobil svoje tretje ime Torri. Najdenček in adoptivni starši so se izredno razumeli. Torri je imel v Mariu krepko pomoč v svoji obrti in zato ga je določil za svojega dediča. Ko umre, naj bo Mario njegov naslednik. Mario je napravil svojo srečo, kakor so govorili njegovi tovariši. Vendar pa Mario ni bil popolnoma srečen. Vedno je nekaj premišljal in tuhtal, zlasti ga je bolelo to, ker ni vedel, odkod je. V spominu je imel samo neke nejasne vtise iz rodne kraja in pa vedel je, da je iz bližine Gorice, kar so mu tako in tako pripovedovali.

Pa tudi Mariov pravi oče kmet Uršič je poizvedoval za svojim sinom. Po končani vojni se je vrnil domov in našel uničeno domačijo, zemljo razrito od razstreliv in izstrelkov, družine pa nikjer. Povedali so mu, da mu je žena umrla, otroka pa sta se neznanu kje izgubila. Tudi sorodnica, katero je obupani oče prijel, ni vedela nič. Z vztrajnostjo slovenskega kmeta si je Uršič ponovno zgradil svoj dom in po napornem delu tudi omogočil svoji zemlji, da je zopet rodila. Toda od l. 1919, ko se je vrnil domov, je oče neprestano spraševal za svojima sinovima, prehodil vse domače gore in sosedne vasi, da bi ju našel, poizvedoval po slovenskih in italijanskih časopisih, kje bi se njegova sinova nahajala. Bilo je vse zaman. Tudi oblasti mu niso mogle nič pomagati. 15 let je preteklo tedaj, odkar se je vrnil domov, in 18 let, odkar sta otroka

— Pri boleznih srca in poapnenju žil, nagnjenju h krvavenju v možganih ter napadom mrtvouda — zagotavlja naravna »Franz-Josef« - grenčica lahno odvajanje brez napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih žilic so dognala, da »Franz-Josef« voda posebno starejšim ljudem zelo dobro služi.

tako skrivnostno izginita. Uršič je že obupal, da bi sploh še kdaj videl svoja otroka.

Tu je naneslo naključje, ki bi se ga ne mogel noben romanopisec izmisliti in kakor si izmišlja le veliki oblikovalec, to je namreč življenje samo:

Oče Uršič je nekega večera bral v časopisu priprosto pripovedovanje nekega italijanskega vojaka o vojni. V članku opazi ime Gorica in koto 60. To ga je že vznemirilo, da je prebral dolgi članek do konca. Pri čitanju članka mu prične srce vedno hitreje utripati, iz pre se mu izvijajo zdihljaji in ko pride do pripovedovanja o »sinu polka«, ki so ga našli poleg mrtvega brata v granatnem lijaku, sklene oče roke in jih dvigne proti nebu: »Bog nebeški, ne pusti, ne pusti, da bi bil razočaran! Saj ta deček, ki ni vedel drugega kakor svoje lastno ime Mario, to more biti le moj sin!«

Takoj naslednje jutro se je odpeljal Uršič k uredništvu lista, ki je objavilo to pripovedovanje o »sinu polka«. Toda v uredništvu niso najprej vedeli nič več, kakor, kar je pripovedoval bivši italijanski vojak sam. Toda tu se je zopet enkrat izkazala moč časopisja. Z vnebo in vztrajnostjo so dognali, kam je bil ta »sin polka« oddan in tako je sled privedla do krojaškega mojstra Torrija v Milano.

Kmalu nato je pri tem krojaškem mojstru potrkal na vrata svoloča mož, ki je govoril le slabo italijanski in ki je bil doma iz okolice Gorice. Nasproti mu pride mlad možič. Oče Uršič razpne roke: »Mariol! — Oče! Oče in sin, ki ju je svetovna vojna odtrgala in ki sta bila ločena 18 let, sta si planila v objem.

»Hubertus« domače milo,
da lepo belo pecilo

† Ivan Pogačnik

Slovenski starejši glasbeni rod izumira. Kar po vrsti odhajajo zadnji časi naših glasbenikov v večnost. V teku dveh let so nas zapustili: Ignacij Hladnik, Oskar Dev, dr. Josip Mantuani in p. Hugolin Sattner. Njim se je v nedeljo, 23. septembra pridružil in odšel na drugi svet skladatelj Ivan Pogačnik.

Pokojni Pogačnik je bil Gorenjec, rojen 26. julija 1855 na Posavcu v župniji Ljubno. Tam je obiskoval ljudsko šolo in pokazal že kot deček velik glasbeni dar. Prvi pouk v glasbi je prejel od učitelja Pezdica in organista Cebedina v Kranju. Večjo strokovno glasbeno izobrazbo sta mu dala stolni kapelnik in organista Anton Forster in p. Angelik Hribar. Kot privatist je napravil l. 1882. na ljubljanski orglarski šoli zrelostni izpit. Pel in orgljal pa je že od l. 1877., in sicer najprej v Kamni Gorici, v Ljubnem in na dveh korških župnijah. L. 1882. je prišel za organista v solčno Vipavo, kjer je deloval deset let. Potem je služboval še v Celju, Trzinu in na zadnje v slavnostni Idriji. Tam je l. 1927. obhajal 50 letnico svojega glasbenega delovanja. Ostala leta svojega življenja je preživel v pokoju na Rakeku pri svojem sinu, tamšnjem železniškem uradniku.

Pogačnikovo delovanje je bilo ena sama dolga božja služba. Bogu je služil in Cerkvi. Tu se je vsega dal in izrpal. Povsod je zastavljal vse svoje sile, da je dostojno proslavljala s petjem in glasbo Gospoda nebes in zemlje.

Pogačnik pa ni le pel in mojstrsko orgljal, temveč tudi zlagal in zložil pet latinskih in eno slovensko mašo, več litani, pesmi in raznih motivov nebroj. Njegove skladbe so izšle deloma v samostojnih izdajah, precej jih je objavil »Cerkveni Glasbenik«, nekaj tudi »Pevec«. Ostale pa so tudi še v rokopisu. V Pogačnikovih skladbah veje umerjenost, resnoba, hkrati s iskrenostjo in resnično občutenostjo. Kako vedno lepa, nežno občutena je njegova obhajljiva »Zelim, Zvečar moj, skleniti se s teboj!«, kako mogočna, navdušujoča njegova »Verni, srčno pred oltar, kjer gori ljubezni žar«.

Pogačnik je eden tistih naših vrlih glasbenih mož, ki so orali ledino boljši, dostojnejši in umetnejši slovenski cerkveni glasbi, želeli in trude se popraviti, kar so pokvarile prejšnje dobe.

Kot človeka so Pogačnika krasile: skromnost, nepriljubljena vladnost, prijetna šegavost, marljivost in zvestoba v delu ter globoka, živa vera. Kot glasbenik in človek nam ostane svetel vzor.

Tiho je živel, tiho, skoraj neopazeno umrl. Smrt ga je dohitela v ljubljanski bolnišnici. Pokopani smo ga v torek, 25. septembra dopoldne pri Sv. Križu. Le majhno število pogrebov ga je spremljalo na zadnji poti, med temi tudi trije zastopniki Cecilijinega društva in učenci orglarske šole s svojim ravnateljem, ki je zaslužnemu pokojniku govoril v slovo.

Ivan Pogačnik! Počivaj v miru! Bog Ti bodi obilno plačilo!

S. P.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA (Začetek ob 20)

Sobota, 29. septembra: Orlid. Premiera. Izven.
Nedelja, 30. septembra: Gugahica. Premiera. Izven.

OPERA (Začetek ob 20)

Petek, 28. septembra: Hovaniščina. Premiera. Izven.
Sobota, 29. septembra: 15. Manon. Dijaška predstava po globoko znanih enah od 5 do 15 Din. Izven.
Premiera »Hovaniščine« bo v petek, 28. septembra, zaradi nenadne obolnosti g. Marčeta in ne, kakor je bilo prvotno namenjeno, danes, v četrtek.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Četrtek, 27. septembra: 12.15 Plošča 12.50 Poročila 13.00 Čas plošče 13.50 Literarna ura: Kajlija pregled (Ludvik Metel) 14.30 Pogovor s poslušatelji 15.50 Plošče po željah 15.50 Ljubljani Nenadovič in Simon Matavž 15.50 Čas jedilni list 20.00 Premos iz Belgrade 22.00 Čas, poročila, lahka glasba 23.30—23.50 Premos iz Pariza: Simfonični koncert.

Drugi programi:

ČETRTEK, 27. septembra: Belgrad: 20.30 Konec na klarinetu 21.00 Arlje in dueti in Fanasta in Manone — Zagreb: 20.30 Belgrad — Dunaj: 17.15 Viol. gl. 17.50 Valčkova dinastija Stranac, ork. konc. 22.30 Ork. konc. — Budimpešta: 19.35 Pedesetletnica opernega posloja (svečana proslava) 22.45 Clg. gl. — Milan-Pariz: 20.45 Veseloliga — Rim-Bar: 20.45 Ljubzen treh kraljev, opera, Italo Montemuzzi — Praga: 19.30 Otroška gl. 20.00 Slovenski ples, Dvorak — Varšava: 20.00 Jaz na dveh klavirjih 20.30 Poljska gl. 22.15 Koncert del Karłowicza 23.05 Plesna gl. — Berlin: 20.15 Premos iz Berlina, Varšava, Budimpešte in Londona, plesna gl. (priključena tudi Vratilavica) — Monako, Köln, Hamburg, Frankfurt in Stuttgart: 20.15 Naša vas, posamezni nemški tigi.

Kaj pravite?

Morda Vam je znano, kje leži POKOJISCE? Je to prav prijazna vasica tam nekje v hribih nad BOROVNICO. Ima prav ljubko cerkvico, eno tistih skromnih, a vendar priključnih cerkvic, kakršne zida naše verno ljudstvo. Človek se čuti v njej mnogo bližje svojemu stvarniku, kakor morda v kaki razkošni mestni katedrali, zato tudi s tiho pobožnostjo prestopi njen prag.

To pa seveda ne velja za onega dobro rejena ljubljanskega meščana, ki je preteklo nedeljo dokumentiral svojo pobožnost in spoštovanje do svetega kraja s tem, da si je notranjostno cerkve ogledal s klobukom na glavi in gorečo cigareto v ustih. Morda pa delam temu gospodu s svojimi očitki vendarle krivico — zakaj znabiti je imel svojo glavo pokrito samo zato, da bi se njegovi prosveljeni možgani ne skitali. Dan za dnem čitam in slišim govoriti o naprednosti. Pa ne da bi bilo tudi raznanje tega gospoda napredno? — VIATOR.

Abiturientkam in abiturientom

Tovariši! Tovarišica!

Ko stopaš na tla slovenske univerze, misliš zlasti na predavanja, študij, izpite, morda celo že na službo. To je čisto umljivo in prav. Toda — ali si že kdaj pomislil(a), da ni vsa Tvoja naloga samo v pripravi za poklic, temveč, da je lepši, plemenitejši del Tvojih dolžnosti vse drugje, dasi v tesni zvezi z njo?

V slovensko inteligenco upira oči poldrug milijon ljudi, v njej išče opore in svojih sil. Morda te oči že izgubljajo lesk zaupanja — če upravičeno — krivcev mi ne bomo iskali.

Zavedamo se le svoje dolžnosti: storiti vse, kar je v naši moči, da se to zaupanje povrne, da postane naša univerza osrednji vir, iz katerega bo črpal slovenski narod svojo moč, da postane slovenska univerza izhodišče odločnih in poštenih mož.

V tem stremljenju so nam mrtvilo kakor tudi nestvarne debate samo velika ovira, zato jih odločno odklanjamo; vse naše hotenje je namreč izraženo v enem samem pojmu:

stvarno, pozitivno delo.

Smo slovenski katoliški akademiki in kot taki moramo pri vsem svojem delu upoštevati osnovno bit slovenskega naroda, njegovo vero, kulturo in tradicijo. Vse svoj prost čas hočemo in moramo posvetiti zlasti temeljitemu razmislijanju sodobnih slovenskih kulturnih, gospodarskih in socialnih vprašanj. Svoja spoznanja moramo praktično udeležiti, tako, da bodo v resnično korist našemu narodu.

Kot državljani imamo pravico in dolžnost proučevati državne probleme, pozneje pa aktivno sodelovati pri njih reševanju.

Kot ljudje bomo hodili med naše ljudstvo z očmi, odprtimi za socialne krivice. Teh ne bomo popravljali s praznimi teorijami, ampak jim skušali tudi reševati, ki najbolj odgovarja dejanskim razmeram.

Vse naše delo pa bo poživila in mu dajala vrednoto ljubezen, duh pravega krščanstva.

Akademika zveza Te vabi, da se upišeš v eno naših društev (»Danica«, »Zarja«, »Savica«), toda pri tem velja načelo: samo številki, imen v našem seznamu ne rabimo, nočemo! Delavec potrebujemo!

Materialni koristi od nas ne pričakuj. Pridi, da bomo ramo ob ramo, ob medsebojni moralni podpori zmagovali delo in trud ter doprinesli tudi — žrtve. ***

Na univerzi bo v dneh vpisovanja poslovala naša informacijska pisarna. Tam boš dobil(a) navodila za vpis na univerzo, podatke o naših društvih, tam se boš lahko tudi javil(a) za sodelovanje v naših vrstah.

Akademika zveza.

— Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, ušesu (Hexenschuss) se uporablja naravna »Franz-Josef« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala.

Zimski vozni red

V noči na 7. oktober 1934 stopi zimski vozni red v veljavo. Glavne spremembe so sledeče:

Dnevni brzi vlaki Dunaj—Maribor—Ljubljana —Trst in obratno nimajo več postanka v postajah Rimske Toplice in Grobelno. Na Progi Podbrdo—Jesenice izostane brzi vlak št. 907 in vozi namesto tega brzi vlak št. 901 z odhodom iz Podbrda ob 10.35 in s prihodom na Jesenice ob 11.31.

Brzi vlak za Solnograd—München odhaja z Jesenice že ob 11.50.

Nadajale izostane na progi Murakeresztur—Kotoriba—Pragersko brzi vlak št. 1101 in vozi namesto tega brzi vlak št. 1103 z odhodom iz Murakeresztura ob 0.33 in s prihodom na Pragersko ob 2.52.

Potniška vlaka št. 618 b in 619 b na progi Zidani most—Celje, ki sta bila uvedena prvotno le za dobo do 30. septembra 1934, vozita tudi v zimski dobi še nadalje do preklica. Vlak št. 618 b odhaja z Zidanega mosta ob 11.45 in vlak št. 619 b iz Celja ob 18.35. Oba vlaka imata v Zidanem mostu zvezo z vlakom št. 618 iz Zagreba in z vlakom št. 619 v Zagreb ter v Celju z vlakom št. 9116 v Velenje in z vlakom št. 9115 iz Velenja.

Na progi Zabok—Krapinske Toplice—Rogaška Slatina izostane potniška vlaka št. 2116 s prihodom v Rogaško Slatino ob 11.07, in št. 2117 z odhodom iz Rogaške Slatine ob 18.25; nadalje izostane na progi Rogaška Slatina—Grobelno potniški vlak št. 2114 z odhodom iz Rogaške Slatine ob 8.55, in na progi Grobelno—Rogaška potniški vlak št. 2115 z odhodom iz Grobelnega ob 11. Potniška vlaka št. 2111 in 2124 vozita le od, oziroma do Rogaške ter ne več od, oziroma do Rogaške Slatine. Vlak št. 2111 odhaja iz Rogaške Slatine ob 4.34 in vlak št. 2124 prihaja v Rogaško Slatino ob 21.41.

Na progi Maribor gl. kol.—Prevalje—Pilberk se spremeni vozi red potniških vlakov št. 9015, 9016 in 9023.

Potniški vlak št. 9015 odhaja iz Pilberka ob 18.12 ter prihaja v Maribor gl. kol. ob 20.30; ta vlak ima v Mariboru gl. kol. zvezo z avstrijskim potniškim vlakom št. 610, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 20.45 za Dunaj. Potniški vlak št. 9026 odhaja iz Maribora gl. kol. ob 18.41 ter prihaja v Pilberk ob 21.06.

Nedeljski izletniški vlak št. 9023 odhaja iz Brezna-Ribnice ob 18.20 ter prihaja v Maribor gl. kol. ob 19.17.

Opozarjamo ponovno potujoče občinstvo, da je promet izletniških vlakov ob nedeljah na gorenjskih in dolenskih progah podaljšan do vključno 14. oktobra 1934.

Kot Nimfa svežega

čuti se,

kdor Kiki

bonbone je.

Kjer koli

si bodi Kiki povsod!

PROIZVOD UNION, ZAGREB.

Koledar

Četrtek, 27. septembra: Kozma in Damijan mučenca.

Osebnosti

— Iz vojaške službe. Odrejeni so za vodnike 4. dijaškega bataljona šole za rez. peh. častnike peh. podporočnik Vladimir Regent, Branko Sirovatka in Slavko Levar in za vodnika 5. dijaškega bataljona gornje šole peh. podporočnika Dragoslav Arežina in Josip Zupanc; za poveljnika 26. čete šole za rez. peh. častnike peh. kap. II. razr. Dragan Božič; na službo v mobilizacijski odsek operativnega oddelka glavnega generalnega štaba peh. kap. I. razr. Vladimir Vodopivec in konjeniški peh. kap. I. razr. Jurij Kerhin; na službo v štab topn. polka I. armijske oblasti vet. pomočnik I. razr. Ivan Korbič; na službo v poveljstvo celjskega voj. okrožja peh. kap. I. razr. Ivan Sreenc in k istemu okrožju za vršila dolžnosti manipulant skladišča peh. poročnik Franjo Toš; za vodnika IV. peh. podčastniške šole peh. podporočnik Peter Klivov; za rentgenologa potijske stalne voj. bolnišnice san. kap. II. razr. dr. Albert Hudak; za zdravnika 2. pešpolka san. poročnik dr. Vladimir Anagnosti; za vodnika 1. teha. bataljona žel. polka inž. podporočnik Alojz Rauhekar in za vršila dolžnosti manipulant int. opreme žel. polka inž. poročnik Alojz Setina.

— V naši mornarici so odrejeni za vršila dolžnosti razrednika XI. razreda gojencev pomorske voj. akademije poročnik bojne bode I. razreda Oskar Jeglič; na službo v pomorsko voj. akademijo poročnik fregate Franc Valentinič; na službo v mornariško poveljstvo za razrednika XIII. in XIV. razreda poročnik bojne bode II. razr. Vinko Hudeček in Stanislav Abram ter za pomočnika razrednika XIV. razreda gojencev strokovne podčastniške šole poročnik fregate Matej Lenoh; za pomočnika razrednika XX. razreda gojencev strojne šole mornarice poročnik korvete Natko Rimondo; za vršila dolžnosti razrednika VII. in VIII. razreda pomorsko-zrakoplovne šole poročnik fregate Ivan Marinovič; na službo na Kr. brod »Dubrovnik« san. poročnik mornarice dr. Andrej Štefka; za zdravnika pomorske vojne akademije san. major mornarice dr. Franjo Vizjak; za zdravnika 2. hidroplanskega poveljstva san. kap. II. razreda mornarice dr. Vinko Ivanovič in za zdravnika 3. hidroplanskega poveljstva san. kap. II. razr. mornarice dr. Jožef Klajn.

Ostale vesti

— Iz ormoško-ljutomerskih gor. Trgatev se je začela, četudi še ni v polnem teku. Rane vrste grozijo, so postale povsod že sok, ki se je začel v silih gibati. Ker je lepo vreme, mnogi vinogradniki še čakajo, da se nabere več sladkorja. Grozjke, ki se je dosedaj potrgalo in sprešlo, kaže 16—18 odstotkov sladkorja po klosternoburški vagi. Ako bo ostalo sedanje vreme še dalje časa tako lepo kakor je sedaj, upamo doseči do 20 odstotkov sladkobe. Kajpada od boljših vrst, kakor je silvanec, burgundec, deloma tudi laški rizling, ki je letos izredno sladek. — Kvaliteta je v splošnem slaba. Vzrok: toča, ose, sršeni, gniloba, zlasti pa škori, ki so napravili letos po vinogradih ogromno škodo. O nadaljnjem poteku trgatve prihodnjič. — A. K.—i.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 26. t. m. je objavljen »Zakon o mednarodni konvenciji o telekomunikacijah z dodatkom«, dalje »Dopolnitve navedbe, da je mala prodaja monopoliziranih predmetov izvezla iz zakona o obrti«, »Izprememba pravilnika o obveznem zavarovanju prevoznih podjetij«, »Razglas o razpisu volitev občinskega odbora za občino Vojnik—okolica« in »Popravek v zakonu o mestnih občinah«.

— Klanec na Kavranu bodo znižali. Iz Kamnika poročajo: Na banovinski cesti, ki vodi skozi Tuhijsko dolino, je poleg Kozjaka pri Špitalcu najhujši klanec Kavran, ki se prične vzdigovati takoj za Zlato kapljo. S povečanjem avtomobilskega prometa po tej cesti so se povečale tudi nevarnosti na tem izredno nerodnem klancu, katerega bo zdaj pričel cestni odbor zniževati. Cesto bodo nekoliko preložili, znatno znižali in obšli nevarno strmino. Pri tem bo treba podreti tudi manjšo zidano zgradbo. To bo prvo javno delo v veliki neveljski občini, ki sega še naprej preko Kavrana v Tuhijsko dolino. Občina je zelo revna in prebivalstvo se že veseli, da bo z novimi deli prišlo vsaj nekaj denarja med najrevnejše. Zato tudi ne bo odveč apel, da bi zaposlili pri teh delih predvsem revne prebivalce neveljske občine, zlasti pa očete več šolobiskujočih otrok, da bi jim z služkom omogočili šolanje.

ŠTEDLJIVA Lutz peč

Jugo-Lutz družba z o. z., Ljubljana VII, telefon 3252

— Mrliški ogledniki! V zbirki Zakoni in uredbe 37. zvezek sta izšli: Naredba o mrliškem preglednem redu ter Navodila za mrliške preglednike, 30 strani, 5 Din. — Ker je dobila naredba z dnem objave v Službenem listu (4. maja 1934) obvezno moč, prenehajo veljati s tem dnem vsi stari predpisi, ki so doslej o tem predmetu veljali v območju dravske banovine. Mrliškim oglednikom in vsem, ki imajo opravka s pregledi mrličev, knjižico priporočamo. Naročila sprejema Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— Doplna trgovska šola otvori z 12. oktobrom nove dopisne tečaj. Za te tečaje se lahko vpiše do navedenega dneva vsakdo. Šola je osnovana na najmodernejših dopisnih metodah. Pri njej sodelujejo najboljši strokovnjaki, ki poučujejo vse trgovske predmete, ki se udeležijo na državni trgovski šoli, kakor knjigovodstvo, korespondenco, trgovsko računstvo, stenografija itd. Poleg tega pa tudi še vse moderne jezike. Na zahtevo pošlje vodstvo šole brezplačna pojasnila in prospekte. Šolnina je v tekočem šolskem letu globoko znižana, zato se študij pri njej vsakomur najtopleje priporoča.

— Gospodinjstva šola dr. Krekova — Ljubljana VII, tel. 30.94. Vpisovanje 1. oktobra od 8 dopoldne in do 6 zvečer. Pojasnila daje in prospekte razpošilja ravnateljstvo šole brezplačno!

Naznanila

Ljubljana

1 »Ljubljana« ima drevi ob 20 vajo celokupnega pevskega zbora.

1 Udrugišnje ljubljanskih inženjerjev in arhitektov — sekola Ljubljana, vabi svoje člane in njih goste k ogledu gradnje brvi čez Savo pri Mednem. Odhod v petek, 28. t. m. ob 15.40 popoldne z vlakom.

1 Kino Kodoljevo. Jutri ob 20 pretresljiv film »Dve sroti« in »V imenu zakona« (Georg O'Brien).

1 Nočno službo imajo lekarnarje: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Uštar, Solenburova ulica; mr. Hovčvar, Celovška cesta 34.

Cerkveni vestnik

Slovesna tridnevica v čast sv. Ludovika Marijak, ustanoviteljici družbe umiljenih sester in veliki sodelavki sv. Vincencija Pavelskega na polju krščanske ljubezni do bližnjega, proglasiš za svetnico 11. 8. 1934, v cerkvi Sv. Jožefa v Ljubljani. — Začetek: v četrtek, 27. septembra (smrti dan sv. Vincencija P.) ob pol 8 zvečer uvodni govor, nato slovesna liturgija z blagoslovom. — Petek, 28. septembra: ob 6 slovesna sv. maša (tj. sv. maše ob 5, pol 6, pol 7, 8). — Zvečer: ob pol 8 govor, nato pete liturgije z blagoslovom. — Sobota, 29. septembra: ob 6 sv. maša prevz. g. knezokofa z blagoslovom (druga sv. maše ob 5, pol 7, 7 in 8). — Zvečer: ob pol 8 govor, nato pete liturgije z blagoslovom. — Nedelja, 30. septembra: ob pol 8 govor, nato pontifikalna sv. maša (stolni praznik g. Ignacija Nadrah). — Druge sv. maše kot običajno ob nedeljah. — Popoldne:

Pija XI. planinski spomini

Poletne počitnice je sv. oče preživel zunaj Vatikana, kamor se je vrnil te dni.

Preden je Pij XI. stopil na Petrov prestol, so bile poleg knjig njegovo največje veselje: planine. Zanj je bila velika žrtev, da se je moral zapreti med vatičanske prostore. Pristaviti je še treba, da Ahil Ratti ni bil samo človek velikega duha, marveč tudi velikega srca. Kaj more planicu nuditi vatičanski dom in vrt? Vsa svežost in ognjevitost Pija XI. in njegovih nagovorov oživi in se razplamti zlasti ob spominih na planine. Kadar pride obisk ali pozdrav od teh višin, se nehote razodene ljubezen njegovega srca, ki je bilo tako zavzeto za planine.

Papeževi najbližji prijatelji in sorodniki najbolj vedo, kaj je izgubil Ahil Ratti, ko je sprejel izvolitev, ki je pomenila zanj visoko čast, pa tudi globoko odpoved. Papežev nečak, inženjer grof Ratti, je hotel vatičanskemu jetniku — če moremo še tako reči — to izgubo nekoliko olajšati in nadomestiti s poletnim sedenjem v Castelgandolfo.

Kar je mogla zasnovati inženjerska podjetnost in iznajdljivost, vse najdeš v malem obsegu v Castelgandolfo. Castelgandolfo je predvsem ozemlje, ki obsega 55 hektarov. Po vsem ozemlju vodita dve cesti, ki omejujeta papežev poletni dvorec, ki se zove »Apostolska palača«. Pred dvorom se razprostira ne posebno velik vrt. Od južne strani se pridružuje palači vila Cybo, ki jo loči cesta od vile Barberini. Kakor palača, tako ima tudi vsaka izmed obeh vil svoj vrt. Vsi trije vrtovi so združeni med seboj po dvignjenem potu, ki se imenuje »pontevias«, ki ga torej tvorijo vrtni mostovi.

Najlepši nasadi so na vrtu vile Barberini. To vilo, ki je bila nekdanj last enakoimenovanega kardinala, pa je prešla po lateranski pogodbi Apostolske stolice. Restavracijska dela v poslopju je prevzel dr. Bonomelli, ravnatelj papeških vil. Pri tem je bilo zaposlenih sto delavcev nad tri leta. Vila Barberini stoji tam, kjer je stala davni čas poletna rezidenca Domicijana.

Do danes so se ohranile veličastne razvaline nekdanje cesarske palače. Papeževa restavracijska dela so bila v arheološkem pogledu izredno velikega pomena. Ta zgodovinski pomen, ne udobnosti namen, je bil Piju XI. povod, da je z velikimi stroški dvignil iz posipa in pozabe dragocen zaklad starodavne kiparske in stavbene umetnosti. Tako se je našlo in rešilo mnogo kipov in vodnjakov, ki so zdaj v lepih skupinah postavljeni po drevoredih in drugih nasadih. Najodličnejši ostanek cesarske vile je bil kriptoportikus, ki je zdaj tudi očiščen in očiščen ter napravlja na vsakega mogočen vtis. Portikus je sto metrov dolg in dvajset metrov visok; moremo si predstavljati, kaj imenitnega je v svoji prvotnosti bil. Ostanke pričajo, da je bil prvotno tristo metrov dolg in obokan z bogatimi štukaturami. Kolikor je bilo mogoče, se je tudi nekdanji vrt Belvedere odkril in uredil v prvotni obliki. Kar bi moral že davno prej izvršiti Kvirinal, to je storil zdaj Vatikani.

Tudi park pred vilo Cybo in ta pred Apostolsko palačo sta popolnoma upostavljena. Skozi obojni park vodi tri kilometre dolg drevored. Pod okni papeževih stanovanj je ograjen in zasajen nov vrt z gredicami planinske flore. Skozi presledke hrastovih nasadov se odpira veličasten pogled v svetle Albanske gore s temnozelenim Albanskim jezerom. To je Pija XI planinski spomin! Slovenski pesnik, ki se je nekoč v avgustovi vročini mudil v Castelgandolfo, je na tem kraju in ob tem pogledu zapel vesel pozdrav; ki bi mogel biti tudi za Pija XI. značilen in zaželen.

»Pozdravljene, sinje Albanske goré, utéšile moje ste žejno srce!
Visok je božanstveni Rim in čistit, skrivnosten sijaj je po Rimu razlit: mi ségajo globlje goré — do srca, mi ségajo višje goré — do neba.
Pokojen je dih katakombskih tišin, pokojnejši dom je visokih planin.
Čez vaša slemena, Albanske goré, pozdravlja me kočček domače zemljé!
Čez vaša slemena pošiljam pozdrav: planinam bo našim prilegal se praví!»

Seveda si ne bo nihče papeža v Castelgandolfo predstavljal, da se kakor kakšen letoviščar zabava na prijetno dehtečih vrtovih; ali kakor ujet vitez z nemirnim domotožjem ozira v gore, spominjajoč se ubegle prostosti. Komaj dva, tri trenutke in poglede

V službi opijumskih beznic

Dramatičen konec policij. ravnatelja

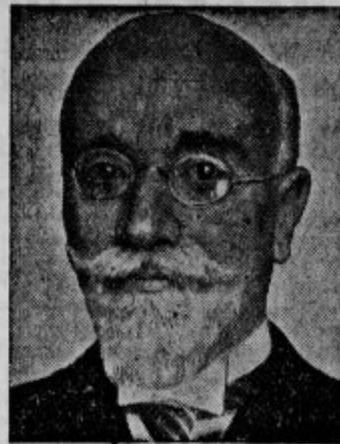
V številki od 26. t. m. smo prinesli sliko policijskega ravnatelja Mariana iz Lillea. Njegova zgodba, ki se bere kakor detektivski roman, je tale: Pretekli teden je policijski ravnatelj v Lilleu Pavel Mariani, iz Pariza prejel šifrirano brzojavko, naj prime in razkrinka glasovitega tihotapca z opijem van Donga, ki z opijem zastruplja že polovico Francije. Mariani Mariani je takoj poslal za Dongom dva svoja najbolj spretna detektiva, toda je čez 48 ur mogel v Pariz sporočiti le to, da ga nista mogla najti. Obenem je kriminalna policija v Lilleu aa dolgo in široko poročala, da ima polne roke dela s tatvino, ko je na davkarji bilo ukradenih za pol milijona frankov kolkov. Tatovom so že na sledu. To vprašanje je vsekakor bolj važno kakor van Dong. To brzojavno poročilo je prispelo v Pariz ob 4 popoldne. Toda že ob 6 zvečer sta stopila v poslopje policijskega ravnateljstva v Lilleu dva gospoda, ne da bi se bila poprej dala ravnatelju naznaniti ter odprla vrata v njegovo delovno sobo. Mariani je pravkar dajal navodila oddelčnim organom, kako naj zasledujejo tatove, ki so ukradli za pol milijona kolkov.

»Ne trudite se gospod prefekt,« je ljubeznjivo spregovoril eden izmed vstopivših neznanih gospodov, »tolpa, ki je ukradla kolke, je bila pravkar prijeta. Imeli boste priliko, da boste z njimi govorili v njihovi celici.« Polcijsk ravnatelj je nekaj časa začudeno gledal oba obiskovalca in ju hotel klicati na odgovor zaradi nezaželenega obiska, ko ga je prijazni gospod prekinil in rekel:

»Gospod Mariani, aretirani ste!«

Oba gospoda — tajna agenta policijske centrale v Parizu, sta se z letalom pripeljala v Lille, da primeta policijskega ravnatelja ter enemu izmed najbolj nevarnih zločincev Francije onemogočita nadaljnje delo. Policijska centrala v Parizu je ta udarec že dolgo časa pripravljala. Ze dolgo je bilo znano, da se glasoviti tihotapec opija van Dong v svojem modrem avtomobilu lahko mirno prevaža po Lilleu, ne da bi mu tamkajšnja policija kaj storila. Zato je centrala brez vednosti lilske policije poslala v Lille celo brigado agentov, ki so v nekaj dneh dognali, da ima van Dong v predmestju Lillea elegantno beznico, v kateri svoje goste zastruplja z opijem. Gost te beznice je tudi eleganten gospod, ki je čudovito podoben policijskemu ravnatelju Mariani. Pariški detektivski so nekaj časa mislili, da je to kak tuj človek, ki je le slučajno podoben Mariani, torej policijskega ravnatelja dvojnik. Zato so tega »dvojnika« noč in dan opazovali. Dva pa-

si ukrade Pij XI. čez dan, da se zave, da biva in dela v svežem ozračju. Saj se tudi tukaj od jutra do večera vrste obiski in avdijske, razen teh, ki morejo kot v Rimu bivaajo osebe papeža obiskati v Rimu. Sicer se tudi v Castelgandolfo v »švicarski dvorani« nahaja švicarska garda in v drugi posebni dvorani so nastavljeni papeževi stolonosi »sediari«. Prav tako kakor v Rimu čakajo tudi v Castelgandolfo v prostorni čakalnici visoki cerkveni dostojanstveniki za sprejem pri sv. očetu. Maestro di Camera, monsignor Caccia Dominioni, se vsak popoldan, opravivši svoje posle v Vatikani, pripelje s posebnim avtom v papežovo poletno rezidenco. Na trgu sv. Petra stoji vsak dan papeški družabni voz, ki je pripravljen za vožnjo po kampanji in se konča z avdienco pri papežu v Castelgandolfo. Sveti oče je res: po besedi Pija X.: oče velike družine, ki je vsak čas v drugi podobni zbrana pred njim proseč očetovskega blagoslova.

Nekdanji gospodar Grčije Venizelos že več let živi v inozemstvu. Sedaj pa poročajo, da se hoče vrniti v Atene, kjer je baje že vse pripravljeno, da ga ljudska vstaja postavi za diktatorja.

riška detektiva sta se v soboto zvečer v svojem avtomobilu vozila za elektromobilom, v katerem je skrivnostni van Dongov gost zapustil njegovo beznico. Elektromobil se je ustavil pred vilo, ki je bila v pozni nočni uri razsvetljena. Komaj so se zaprla vrata za neznancem, ko je pariški detektiv Lenoir s svojim tovarišem planil k lesenim vratom, ki so bila skrita za uto in s ceste komaj vidna. Odtod je Lenoir že nekaj dni opazoval prihajanje in odhajanje gostov te vile. Ugotovil je, da se v tej vili zbirajo van Dong in njegovi pajdaši. Lenoir je imel že ponarejene ključke vseh vrat vrtnih hiš v žepu. Detektiva sta stopila v klet, kjer se je Lenior spotaknil ob železno skrinjo. Ta skrinja se je detektivoma zdela važna, ker sta mislila, da je v njej shranjen opij. Prijela sta jo in jo nesla na svoj avtomobil. V tem hipu so se odprla vrata in dvojnik policijskega ravnatelja je stopil na vrt. Avto pariških dveh detektivov pa jo je naglo odkuril.

Zavila sta v bližnjo ulico, kjer sta obstala. Kmalu je privozil za njima avtomobil s dvojnikom

policijskega ravnatelja. Za njim sta počasi vozila tudi detektiva. Med potjo so Lenoirjevi tovariši, ki so medtem stopili v avto, odprli železno skrinjo. Pa so se zmotili. V skrinji ni bilo belega strupa, pač pa

vrečice z neverjetno množino kolkov.

Neznaneč voz se je ustavil pred policijskim ravnateljstvom, kjer so se vrata na široko odprla pred dvojnikom policijskega ravnatelja. Dokazana veriga je bila sklenjena. Drugi večer je bil policijski ravnatelj aretiran.

Sedaj iščejo pariški detektivki še morilca 26-letne Ninone Claudel, ki je več let imela razmerje s policijskim ravnateljem Marianiem, pa so jo nekega dne našli v njenem stanovanju zadavljeno. Zverinske zločince je tedaj zasledoval sam policijski prefekt Mariani — brez uspeha. Pariška policija je prepričana, da ima morilca že v roki in da sedi v celici št. 46 jetnišnice v Lilleu, kjer Paul Mariani, bivši policijski ravnatelj, pričakuje svoje usode.

Rusija je prodala vzhodno kitajsko železnico Japoniki za 70 milijonov jenov. Na zemljevidu vidimo železnico od mandžurske meje do ruske obmejne postaje Pograničnaja.

Iz jeze podaril avtomobil

Bogat tovarnar iz Pforzheima se je s svojo družino v lepem in težkem avtomobilu peljal na izlet po Pfalci. Blizu neke hiše je težki avtomobil začel drseti in se zaletel v zid. Nezgoda ni bila huda, ker se nikomur ni nič zgodilo, tudi vozilo ni bilo dosti poškodovano. Vendar pa je tovarnar bil zaradi nezgode tako razkačen, da se za voz sploh več ni zmenil. »Kdo hoče zastoj tole vozilo? je zaklical ljudem, ki so stali okrog. Seveda se nihče ni oglašil, ker nihče ni mislil, da mož resno misli. Ko je tovarnar zaklel, da ne mara več voza, je pristopil brezposelni delavec in ves srečen prevzel lepo darilo. Tovarnarjevi pa so se potem peljali domov z železnico.

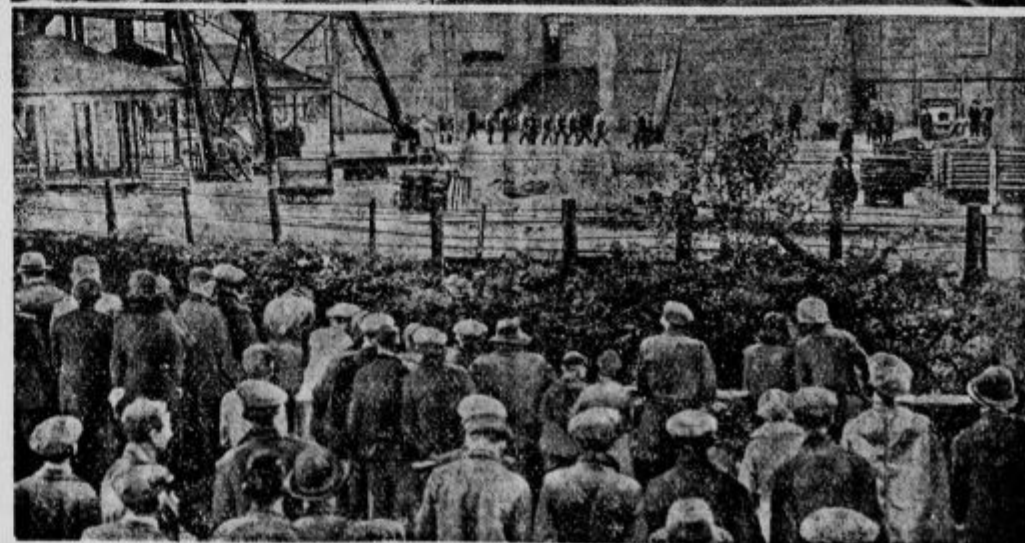
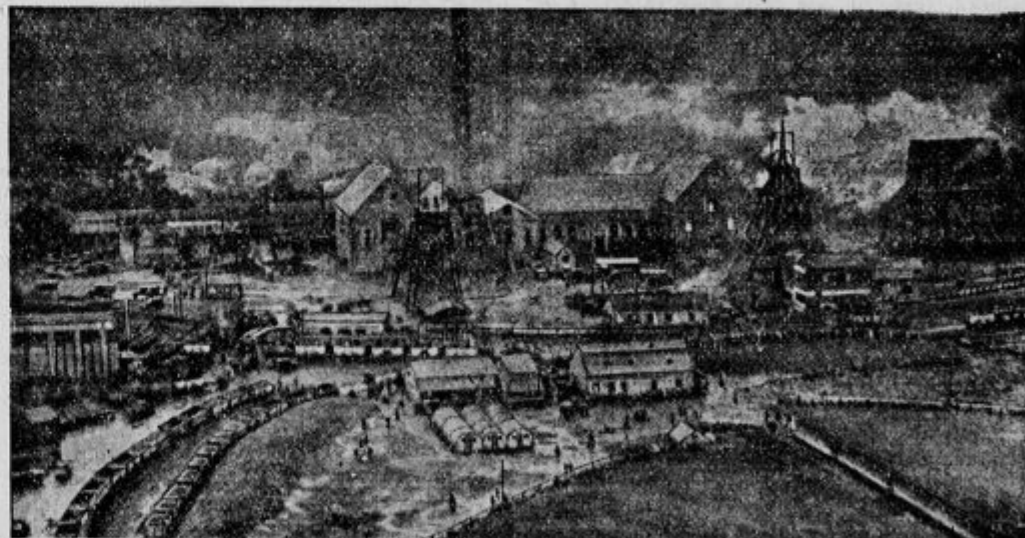
★

Ljubezen. Blaž pripoveduje v gostilni svojim prijateljem: »Že dvajset let sem poročen, pa sem vse dni v mesecu razen enega vsak večer doma pri svoji ženi.«

»To je ljubezen«, meni sosed.

»Ne, to je protin«, odvrne Blaž.

271 rudarjev zazidanih v gorečem rudniku 800 m pod zemljo

Pogled na goreči rudnik Gresford pri Wrexhamu na Angleškem, v katerem je izgubilo svoje življenje 271 rudarjev. Ker požara, ki je izbruhnil v rudniku 800 m pod zemljo, niso mogli pogasiti, so rove zazidali in s tem tudi stotine rudarjev, ki so bili v goreči jami. Na tisoče avojev in tovarišev je noč in dan čakalo pred rudnikom na poročila iz jame. V ozadju vidimo oddelke reševalnih moštvev, ki hite reševati. Vključ junaškemu prizadevanju reševalcev je bil ves trud zaman.

Velika letalska katastrofa

Angleški letalec na dolge proge sir Allan Cobhan je hotel s svojim letalom v družbi letalskega častnika Helmore poleteti v Indijo, ne da bi med potjo kje pristal. Kurivo bi bil dobival od letalskih tankov kar med poletom v zraku. Takoj, ko je odletel z letališča v Portsmouthu, je letalski tank Cobhanovo letalo oekrbel z bencinom v zraku, kar je upodobljeno zgornaj.

Letalski tank se je takoj vrnil v London, a se je med potjo v zraku vnel, padel na tla in zgorel. Ko je padel na tla, je ubil dva človeka, ki sta stala na tleh. Ubili so bili seveda tudi letalec in oba mehanika v letalu.

Cobhan pa je med tem s svojim letalom letel naprej, a se je moral na Malti spustiti na tla, ker se je letalo pokvarilo. Z vlakom se bo vrnil v Anglijo, mesto da bi po zraku v 48 urah priplaval v Indijo.

Gospodarstvo

Srbsko zadružništvo v l. 1933

Poslovno poročilo Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug za 1933 kaže, da je bilo v zvezi članjenih lani 2720 zadrug, dočim je znašalo število članic leta 1932 samo 2509 in leta 1924 2006. Od tega leta pa do 1929 je nastopil izreden napredek. Seveda pa je v tem skupnem številu 2720 zadrug mnogo ustanov izven pokrajine bivše kraljevine Srbije, saj jih je samo v savski banovini 196, v primorski 21, v vrbaski 23, v drinski 421 itd.

Po stanju iz l. 1933 so se razdelile zadruge sledeče: kreditne 1173, nabavljalne 1153, žitarske 102, živinorejske 72, mlekarke 64, vinogradniške 38, sadjarske 19, perutninarske itd. Zadruge pridelovalce sladkorne pese so organizirane v posebni zvezi v okvirju Glavne zveze (25 po številu). Te številke kažejo tudi, da ne prevladujejo kreditne zadruge, ampak prav za prav nabavljalne in proizvodniške.

Veliki napredek je razviden predvsem od leta 1928 dalje, ko so ponehali notranji spori. Leta 1928 je bilo organiziranih 78.350 zadrugnikov (njih družine so štejele 431.255 članov), lani pa že 157.144 (z družinskimi člani 799.265 ljudi) članov. Seveda se te številke ne dajo primerjati z našimi, ko znaša število članov naših zadrug že nad 200.000 (med njimi mnogo dvojnih članov) na dober milijon ljudi. Vendar je srbsko zadružništvo v največjem razmahu in kot vidimo, se je v petih letih število članov podvojilo.

Stanje Narodne banke

Najnovejši izkaz o stanju Narodne banke za 22. september kaže tele najvažnejše postavke (vse v milij. Din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. september):

Aktiva: zlato 1.821.4 (—8.4), valute 0.07 (—0.07), devize 122.96 (+11.13), skupno podlaga 1.944.9 (+2.63), devize izven podlage 55.6 (—8.8), kovani denar 209.7 (+4.9), posojila: menična 1.591.2 (—4.3), lombardna 239.0 (—1.3), razna aktiva 224.0 (+10.6).

Pasiva: bankovci v obtoku 4.205.15 (—22.15), drž. terjatve 5.6 (+1.5), žiro 623.8 (+36.5), razni računi 628.2 (—11.7), skupno obveznosti po vidu 1.257.57 (+26.35), obveznosti z rokom 823.5 (—9.1), razna pasiva 267.2 (+8.35).

Skupno obrok bankovcev in obveznosti po vidu 5462.7 (+3.8), odstotek kritja 35.60 (35.58), od tega samo v zlatu 33.35 (33.35) odstotkov.

Iz izkaza je razvidno po daljšem času padanje zlatega zaklada, kar pa je nadomestil dvig deviz v podlagi, tako da je v celoti podlaga narasla, zlasti se, ker je nastopil padec tudi pri devizah izven podlage. Posojila padajo dalje. Narasčajo pa naložbe pri banki na žiro.

★

Produkcija špirta v državi. V kampanji leta 1933-34 je znašala produkcija špirta v naši državi 8.347.200 hl stopinj, od česar je za motorje odpadlo 4.525.541 hl stopinj. Obdavčenega rafiniranega špirta je bilo samo 56.516 hl st., dočim je bilo izvoženih 39.635 hl st. Denaturirano je bilo 2.109.791 hl st., za očet je bilo prodano 252.987 hl st., 503.542 hl st. pa je bilo rafiniranih. Ostale količine so šle v industrijske svrhe, svobodna skladišča itd.

Borza

Denar

Dne 26. septembra.

Neizpremenjeni so ostali tečaji Bruslja, Curija, Londona, Pariza, Prage in Trsta, narasla sta le Amsterdam in New York.

V zasebnem kliringu je ostal avstrijski šiling v glavnem neizpremenjen, zaključen je bil v Ljubljani po 8.45—8.55, v Zagrebu po 8.405—8.505 in Belgradu 8.385—8.485. Grški boni v Zagrebu 28.65 do 29.35, v Belgradu 29.65—30.35. Angleški funt je bil danes nekoliko čvrstejši: v Zagrebu 225.70 do 227.30, v Belgradu 226.20—227.80. Španska pezeta v Zagrebu 5.975 bl., v Belgradu 5.95 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2303.18—2314.54, Berlin 1330.14—1360.94, Bruselj 797.18—801.12, London 166.86—168.44, Curij 1108.35—1113.85, New York 3337.44—3365.70, Pariz 223.95—225.07, Praga 141.45 do 142.31, Trst 290.85—293.25.

Curij. Pariz 20.205, London 15.08, New York 303.875, Bruselj 71.925, Milan 26.28, Madrid 41.875, Amsterdam 207.80, Berlin 122.10, Dunaj 72.74 (priv. 57.10), Stockholm 77.75, Oslo 75.80, Kopenhagen 67.37, Praga 12.7725, Varšava 57.925, Atene 2.92, Carigrad 2.47, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.80.

Poučni so tile podatki o bilancah priključenih zadrug (v milij.): aktiva: gotovina 7.34, blago 43.46, vrednostni papirji 62.0, nepremičnine in inventar 42.84, posojila 111.2 itd. Pasiva: deleži 67.7, fond 47.6, fond za razdelitev članom 4.1, hranilne vloge 50.3, izposojila 66.2 itd. Iz tega sledi, da so bila zlasti znana lastna sredstva zadrug v deležih in rezervah, dočim so bile hranilne vloge majhne in so si morale zadruge pomagati z izposojili, pa tudi tako niso mogle dati svojim članom veliko posojil.

Podobno sliko kaže tudi računski zaključek Glavne zveze, ki je tale (v oklepajih podatki za 1932, vse v milij. Din):

Aktiva: gotovina in naložbe 0.6 (2.3), vrednostni papirji 1.4 (1.3), inventar 0.84 (0.65), nepremičnine 9.65 (9.1), blago 1.5 (0.4), krediti za drugam 56.04 (56.9), razni dolžniki 16.25 (14.2), zadruga podjetja (tiskarne itd.) 2.3 (2.3) itd. — Pasiva: deleži 6.5 (6.8), fond 13.3 (12.6), hran. vloge 21.9 (23.8), banke 40.8 (32.0), razni upniki 10.4 (3.1) itd. Tudi Glavna zveza nima dosti vlog, ampak si mora izposojati pri denarnih zavodih, kjer ima zlasti znatne kredite pri Priv. agrarni banke in Narodni banki.

Važno je, da ima zveza v svojih rezervnih fondih tudi 2 milij. Din od državne razredne loterije ter 0.7 milij. Din od glavne državne blagajne, kar kaže, da dobiva zveza podpore od države, kar za slovensko zadružništvo vedno ne drži.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% inv. pos. 71—72, agrarji 40—41, vojna škoda 350—352, begl. obv. 59—60, 8% Bler. pos. 67—68, 7% Bler. pos. 57.50—58.50, 7% pos. Drž. hip. banke 67—69.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 70 den., agrarji 40 den., vojna škoda 350.50—352 (350.50), 12. 355—356 (354, 355), 6% begl. obv. 58—60, (59, 60.50), 8% Bler. pos. 68.50 bl., 7% Bler. pos. 56.50 do 57. — Delnice: Narodna banka 4100—4200, Privilegirana agrarna banka 215—220, Osl. sladk. tov. 130—135, Osl. livarna 140 bl., Impex 50 den., Trboveljska 85—90.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71.50 do 72.50 (72), agrarji 40.50—41.50, vojna škoda 349 do 349.50 (349.50, 348.80), 10. (351), 11. 352 den., 12. 353—354 (354, 353.50), 6% begl. obv. 59.50 do 60.25 (59.50), 12. 60.25—60.75 (60.50), 7% Bler. pos. 56—56.75, 7% pos. Drž. hip. banke 68.50 bl. — Delnice: Narodna banka 4120 bl. (4125), Priv. agr. banka 212—218 (214).

Žitni trg

Mariborski sejem 25. sept. Prignanih 8 konj, 12 bikov, 90 volov, 348 krav in 14 telet. Cene: debeli voli (1 kg žive teže) 3.50—4 Din, poldebili 2 do 2.75 Din, volji ze delo 3—3.75, bikji za klanje 3—3.50 Din, glavne krave debele 2.50—3.50, plemenske krave 2—2.50, krave za klobasarje 2—2.25, molzne krave 2.50—3, breje krave 2.50—3, mlada živina 3—4 Din. Prodanih je bilo 324 komadov. — Meso: volovsko I. vrste 1 kg 8—10 Din, II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav in telc 5—6 Din, telečje meso I. vrste 8—12 Din, II. vrste 6—8 Din; svinjsko meso sveže 10—12 Din.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je slejkoprej neizpremenjen. Ponudb je izredno malo, ker je še vse zaposleno na polju pri koruzi in ni nobene kupčije. September je bil letos izredno slab mesec v kupčiji. Naklada se le še prej prodano blago, odnosno realizirajo zaključki. Sele v oktobru je pričakovati nekoliko večje živahnosti. Pšenica je šla nekoliko gor, ker loot omenjeno primanjkuje ponudbe. Cena ji je od 115—122.50, koruza stane umetno sušena 80, banatska 77.50, slavonska pa 92.50 za september in dobava v oktobru. Moka je ostala v cenil neizpremenjena: 205—215. Pivovarski ječmen se zelo išče, vendar blaga ni, ker smo do nedavnega izvažali vse presežke v Svcio, ki je kupila velike količine.

Hmelj

Hmeljski zakon v ZSR. Iz Prage poročajo, da se je vršilo v centrali izbranih posvetovanj interesov glede zakona o hmelju. Osmutek odklanja monopol, pač pa določa cene, po katerih se je treba ravnati. Te bi bile za žateško blago 1600—2400. Poleg tega se naj ustanovi poseben fond, ki bi se stvoril iz prodaje za tuzemski konzum. Vsak producent naj bi plačal 50 Kš, kupec (trgovec ali pivovarna pa 150 Kš za 50 kg). Nadalje naj bi bile pivovarne prisiljene do 15. decembra letos kupiti 80% svoje letne potrebe in prevzeti kupljeno blago.

ASK Primorje : SK Ilirija

Nedelja ob 16 — Predtekma Primorje I—Wundertime Ilirije

Prihodnja nedelja se vrši v znamenju velike sportne borbe med večnima lokalnima rivaloma Ilirijo in Primorjem. Ta nogometna borba bo predvsem revanžno prestižnega značaja. V prvi borbi je namreč Primorju uspelo premagati svojega velikega rivala Ilirijo s tesnim rezultatom 2:1, v nedeljo se bo skušala Ilirija revanžirati.

Tudi a stališče nadaljnje kvalifikacije za ožje državno prvenstvo je ta tekma zelo važna. Moštvo Primorja bo z zmago nad Ilirijo skušalo definitivno zasedeti prvo mesto v zagrebški skupini in s tem afirmirati svoj položaj najboljšega moštva v tej skupini, Iliriji pa so z zmago nad Primorjem še vedno odprta vrata, da se kvalificira na tretje mesto v zagrebški skupini in s tem tudi za kvalifikacijsko borbo s splitskim Hajdukom za vstop v finale državnega prvenstva.

Izd borbe je negotov. Na eni strani je Ilirija v svoji najmočnejši formaciji, ki nastopi kompletna z vsemi starinami in novimi akvizicijami, na drugi strani preizkušeni borci najboljšega tima zagrebške skupine, Primorjasi, ki niso v letošnjem tekmovalstvu izgubili nobene bitke in s tem dokumentirali svoje velike tehnične in taktične sposobnosti ter ogromno rutino in vzdržljivost. Na tretji strani pa najboljši jugoslovanski nogometni sodnik, pri nas že zelo priljubljeni Belgrajčan, g. Petković, ki je porok za tipično prvenstveno in ostro, toda v mejah fairnesa dovoljeno borbo.

Za naše prijatelje nogometa bo nedeljsko srečanje brez dvoma višek lepe borbe, polne dramatičnih scen, ki jih zamore nuditi zanimiv in priljubljeni nogometni sport. Prepričani smo, da bo, kakor pri prvem letošnjem srečanju, tudi obisk rekord.

Tudi predtekma bo zelo zanimiva. Na eni strani neporaženo B moštvo Ilirije, nazvano »Wundertime«, na drugi strani napredujoče prvo moštvo Primorja.

Table tenis

G. ban dravske banovine dr. Drago Marušić je poklonil za najboljši klub, ki bo nastopil na tem turnirju, krassen pokal

V soboto in nedeljo, 29. in 30. septembra, se bo vršil v areni Narodnega doma table tenis-turnir, ki ga priredi ZSK Hermes v proslavo svoje 15 letnice.

Ta turnir bo velika revija vseh razpoložljivih sil ljubljanskih klubov, ki gojijo table tenis. Zlasti Ilirija in Hermes se bosta potrudila, da poslati na noge vse, kar imata v svoji sredi; kajti borba za pokal G. bana se bo v glavnem vršila med omenjenima kluboma. Pa tudi viška Reka ne bo gledala ob strani, temveč bo krepko posegla v boj in ponovno pokazala, da spada med najboljša jugoslovanske klube.

Poleg teh ljubljanskih klubov nastopijo še Korotan z Rakovnika, Gradjanski iz Karlova, Jugoslavija iz Celja.

Prijave zagrebških klubov še niso dospela, vendar pa se s sigurnostjo računa tudi na prijavo Makabija in Cepina ter eventualno še YMOA.

★

Budimpešta, 26. sept. p. Z Dunaja se je podala italijanska ženska lahoatletska reprezentanca v Budimpešto, kjer je danes tekmovala z madjarsko žensko lahoatletske reprezentanco. Italija je zmagala v 6 panogah (vseh konkurenc je bilo 9) z 52 točkami, dočim jih je Madjarska dobila le 34.

Madjarska—Čehoslovatška 96:37. V Budimpešti se je vršil lahoatletski dvomatch med madjarsko in čehoslovatško reprezentanco. Zmagali so sigurno Madjari in še z velikanskim naskokom točk. Prvi zmagovalec so dosegli te-le rezultate: 100 m: Sir (M) 10.6; 800 m: Rosleky (C) 1:59.5; 5000 m: Šallagy (M) 15:05; 10 m zapreke: Kovacs (M) 15.4; skok s palico: Kojler: Varsalovey (M) 63.84 m; 400 m zapreke: Kovacs (M) 55.2; skok v daljavo: Dobovany (M) 7.03 m; 400 m: Klenicky (C) 49.4; 1500 m: Szabo (M) 4:01.3; skok v višino: Kerkovics (M) in Horak (C), oba po 1.91 m; disk: Donagan (M) 16.7 m; žveleka štafeta: Madjarska 1:57.5.

Ladomugos, znani francoski rekord, je tekel v Moskvi na stadionu Dynamo na 1000 m ter je premagal ruskega rekorderja Demisoffa v času 2:29.6. Carnera se zopet oglašal. V oktobru bo Primo Carnera, bivši svetovni prvak, žopet nastopil, in sicer v Buenos Airesu proti Viktorju Campolu. Zmagovalec iz te borbe se bo pa boril s Paulino Uzendomom.

110.588 nogometnih igralcev imajo v Franciji. Po letošnjih statistiki francoske nogometne zveze so jih nastel toliko, in sicer 140.162 amaterjev ter samo 376 poklenih igralcev. To je pa še lepa armada nogometašev!

Sport

Pravila rokomet

A. KAJ JE ROKOMET?

Rokomet je igra, pri kateri si stojita nasproti dve moštvi po 11 igralcev. Obe moštvi imata nalogo spraviti žogo skozi nasprotna vrata in čuvati lastna vrata pred napadi nasprotnikov.

Vratarjevega prostora ne sme, razen vratarja, prestopiti noben drug igralec.

Imed 11 igralcev vsakega moštva so sprednji peteri igralci napadalci, sledeči trije tekači, naslednja dva branilci in slednji je vratar.

Napadalci imajo nalogo, da medsebojno posiljanju žoge ali po prodorih približajo žogo nasprotnim vratom in jo v ugodnem trenutku spraviti skozi vrata ter s tem doseči gol.

Tekeči podpirajo napadalce pri napadih in obenem pomagajo branilec pri obrambi. Radi tega se držijo nekoliko za napadalec, čim se je nasprotnim napadalcem posredilo z žogo prodreti skozi njihove vrste, skušajo žogo spraviti v roke svojih napadalcev. Če pa je potreba, morajo teči tudi nazaj in pomagati branilcem pri obrambi.

Branilci se nahajata na svojih mestih ali pa v njihovi bližini. Ona podajata žogo daleč naprej, in sicer lastnim igralcem.

Vratar čuva vrata. On se nahaja predvsem v vratih, sme jih pa tudi po potrebi zapustiti.

Potrebno je, da se ta red v splošnem vzdrži do konca igre. Menjava prostorov je med igro dovoljena. Menjava vratarja pa je treba javiti sodniku.

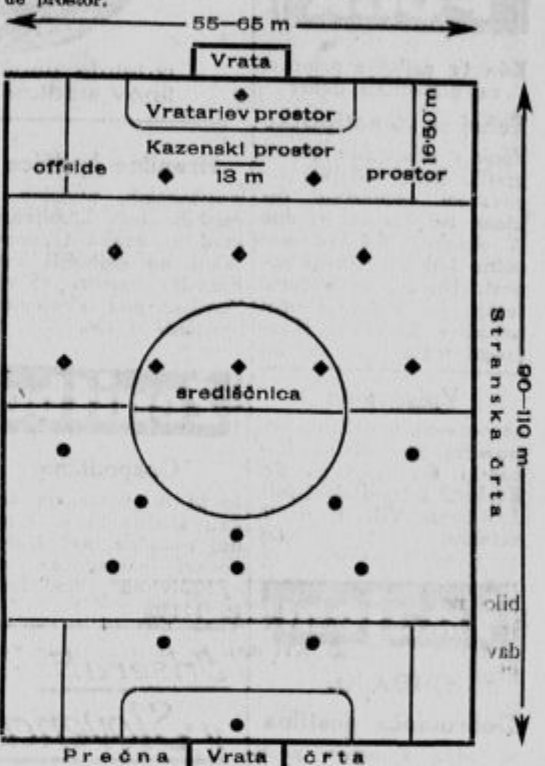
B. PRAVILA IGRE

I. Igrišče

Igrišče je 90 do 110 m dolg in 55 do 65 m širok pravokotnik. Daljši stranici se imenujeta stranski črti, krajši pa prečni črti.

V sredi vsake prečne črte stojijo vrata, katera tvorita dva stranska, v zemljo posiljavna trama, ki sta na vrhu med seboj zvezana s prečnim tramom. Odprlina vrat mora imeti v dolžini 7.30 m, v višini pa 2.40 metra.

11 m pred vrati se potegne 7.30 m dolga vzporedna črta, 11 m na vsako stran vrat se zaznamuje točki, kateri se s loki zvežeta z 7.30 m dolgo črto pred vrati. Prostor med vrati in temi črtami je vratarjev prostor. 16 in pol metra pred prečno črto teče z njo vzporedna črta od ene stranice do druge, ki omejuje offside prostor.

Kazenski prostor 16 in pol m na vsako stran od vrat se zaznamuje na prečno črtno točko, ki se jo zveže pravokotno s offside črto. Ta prostor se imenuje kazenski prostor.

13 m merjeno od sredine vrat se zaznamuje vzporedno prečne z vrati 1 m dolga črta.

Gelo igrišče je predeljeno v dve enaki polji s središčnico, ki je potegnemo od ene do druge stranske črte. Na tej črti točno sredi igrišča se napravi krog s polmerom 9 m. Ta prične igra. Vse črte igrišča morajo biti z apnom ali s čim drugim vidno označene. Vsi štirje koti igrišča morajo biti zaznamovani s 1 in pol metra visokimi koliki z zastavami.

Kjer ni na razpolago tako velikega igrišča, ki bi odgovarjalo vsem pravilom igre, se lahko uporablja manjše igrišče. V tem slučaju je treba skrajšati tudi število igralcev, in sicer navadno na 7. Igralci so v tem slučaju tako-le razdeljeni: 3 napadalci, 2 tekači, 1 branilec in 1 vratar. Tako igrišče in ta sestava igralcev pa seveda ni mednarodna, temveč je za domače in manj važne tekme.

II. Zoga

Zoga meri v obsegu 80 cm in je težka 400 do 500 gramov.

III. Moštvo

Vsako moštvo ima 11 (osiroma 7) igralcev. Pri prvenstvenih tekmah mora nastopiti najmanj 8 igralcev. To število se sme do konca igre izpopolniti na 11. Igralec se med igro ne smeje izmenjati.

Inključenih igralcev se pod nobenim pogojem ne sme nadomestiti.

Menjava igralcev je dovoljena samo v prijateljskih tekmah, če sta se moštvi radi tega že poprej zednili. Vank igralcev, ki vstopi ali izstopi med igro, se mora pri sodniku javiti. Če se moštvo iz kakršnakoli vzroka skrajši pod 8 igralcev, se vseeno igra dalje.

Igralec smejo biti med igro obniti v copate ali pa v lahke čevlje, ki pa ne smejo biti podkovani.

IV. Igra

Sodnik je dolžan pred igro pregledati opravo vseh igralcev. Nedostanke v opravi mora igralec odpraviti, sicer ga sodnik lahko izključi. Prepovedano je nositi zastupnice, prislane z vdelanimi kamni, očala, ki niso obrobljena in močno pritirjena.

Moštvo, ki ga zadene žreb, si izbere stran igrišča, nasprotnik pa ima začetni met.

Srednji napadalec odda žogo iz srede kroga takoj, ko zapiska sodnik. Ta pa se sme dotakniti ponovno žogo šele tedaj, čim se jo je dotaknil kak drug igralec. Igralec nasprotnega moštva mora biti ob pričetku igre oddaljen od žoge vsaj 9 m. Noben igralec ne sme prestopiti središča, dokler se ni prišla igra. Kdor se pregruši, ga zadene kazen prostega strela.

Igra traja dvakrat po 30 minut in 10 minutnim odmorom. Po odmoru se menjata stran igrišča in začetni met. S prekinitvami izključenih čas se mora nadomestiti v tem polčasu. V sporazumu z obojema moštvo in sodnikom, se odmor lahko skrajša.

Ako hočeta moštvi po neodločeni igri radi odločiva igrišča naprej, morata po 10 minutnem odmoru ponovno igrati, v katero stran bo igralo ono ali drugo moštvo. Po 10 minutni igri menjata prostora brez vsa kršnega odmoru. Ako tudi v teh 30 minutah ni padla odločitev, se nato po 10 minutnem odmoru in ponovnem igranju igra tako dolgo, da padé odločilni gol. Ako se to ne zgodi v 10 minutah, je igra vnovič pričetli.

Sestava moštva se pri podaljški igre ne sme menjati.

V. Kako treba žogo metati in lovit!

Zogo lahko igralec meče, udarja, snva in lovi s pomočjo rok, ramen, glave, tilnika, stegna in kolena na poljubne načine.

Prepovedano pa je:

a) z žogo v roki teči več kakor 3 korake (vel), tudi za tek na mestu);

b) dlje kakor tri sekunde držati žogo v rokah;

c) dvakrat se dotakniti žoge, predno se je žoga sama dotaknila kakoga drugega igralca, prečk ali tal (metanje v zrak in premetavanje v rokah);

d) dotakniti se žoge z golomem in stopalom.

Dovoljeno pa je metati žogo ob tla in jo zopet lovit na mestu in med tekom.

Ne kaznuje se na nanku pri lovenju žoge, če se igralec ni premaknil z dotičnega mesta.

(Nadaljevanje sledi)

Sporočamo žalostno vest, da je bivši petletni predsednik našega zavoda, gospod

Vekoslav Vrtovec

pooblaščenec Zadružne gospodarske banke

včeraj dopoldne umrl.

Neumornemu in zaslužnemu predsedniku bomo ohranili časten spomin.

Pokojninski zavod za nameščence
v Ljubljani.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; izenitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši anekdota za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonoska 5 mm vsoka pefilna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znak.

Službodobne

Kuharico
samostojno, zdravo, pošteno, priprosto in snažno, ki dobro kuha, staro do 30 let, za boljšo hišo, z dobrimi spricvali — sprejememo za Celje. Ponudbe pod »Trajna služba« št. 10945 podružnici »Slovenca« v Celju. (b)

Dve mlajši šivilji
se sprejemata. Vrtačnik, krojaštvo, Tyrševa 47. (b)

Hotelsko sobarico
perfektno, z dobrimi spricvali, večšo nemščino ter kavcije zmožno sprejme hotel Strukel. b

Hlapec
vaje vseh kmečkih del se sprejme v Štepanji vasi 11. (b)

Pouk

Kdo te najbolje pripravi za pisarniško delo?

Tečaj za stenotipistke
Pouk v strojepisu, stenografiji, knjigovodstvu, trgovskem računstvu, reklamah itd., se odpre dne 2. oktobra. Solnine mesečno 120 Din. Revni popust. Dnevni in večerni tečaji. — Trgovski učni zavod v Ljubljani, Kongresni trg 2-II. (u)

Vpisovanje
za večerni, nedeljski, tro-mesečni gospodinjsko-kuharski tečaj bo na dr. Krekovi gospodinjski šoli, Ljubljana VII. 1. in 2. oktobra. (u)

Vnajem

ODDAJO:
Dobrodoča gostilna se odda v najem proti odkupu inventarja. Dolenjska cesta 35. (n)

Denar

Posredujem
denar na
branilne knjižice
velikih denarnih zavodov
Rudolf Zore, Ljubljana,
Gledališka ulica 12. (d)

Posojila
na vložne knjižice daje
Slovenska banka, Ljubljana,
Krekov trg 10 in
Aleksandrova cesta 4-II.

Bančne vloge, akcije
kupi, prodaja, lombardira
najsolidneje: St. Pranznik,
Zagreb, Varšavska
ulica 6, telefon 28-33.

Razno

Avtosopotnik
Kot avtosopotnik iščem
avto. Plačam dnevno pavšal.
Hitre ponudbe na:
N. Stankov, Zagreb, Deželiceva 75. (f)

Kupimo

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3.

Pod imenom

Izdeluje pecilni prašek in vanilinov sladkor tovarna Pekatete.

Hranilne knjižice

mariborskih, ptujskih in
cejskih ter Ljubljanske
kreditne banke - kupimo
tako po najboljši ceni.
Ponudbe upravi »Slov.«
Maribor pod »Veleindustrialec« 11136. (d)

Ženitbe

Gospodična
ki bi mi pomagala končati študije in se z menoj poročila, naj sporoči upravi »Slovenca« pod »Absolviran medicince« št. 11146. (z)

Inserati v »Slovencu«
imajo največji uspeh.

Posredstva

Droben oglas v »Slovenca«
posredstvo ti hitro prodaja; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Lepa parcela
ob Tyrševi cesti (Dunajski) — poceni naprodaj. — Poizve se: Stavbenik Mavrič, Ljubljana, telefon 3382. (p)

Stavbna parcela
in sadonosnik — okrog 5000 m², ob Ljubljanski cesti med Celjem in Levcem, naprodaj za gotovino. Krasna lega, 60 letnih sadnih dreves. Vprašati v gostilni Anski vrh, Celje. (p)

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nas tolažili ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljene soproga, papana itd. ter počastili na katerikoli način njegov spomin, in vsem, ki ste ga spemili na njegovi zadnji poti, izrekamo tem potom našo prisrčno zahvalo.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, 1. okt. ob pol 8 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Žalujoča rodbina POLLAK in ostalo sorodstvo.

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajal ali motorja bi znebiti se rad. brž kupcev ti mnogo prikaže Slovenec najmanjši inšerat

Usnjeni suknjiči
pumparce — najboljši nakup. A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Telefon 2059
PREMOG KARBOPAKETE
DRVA, KOKS nudi
Pogačnik
Bohoričeva ulica št. 5.

Koruza
nova, umetno sušena, zdrava, sposobna za meljavo, se dobi vsako množino po nizki ceni pri trdku M. Ogrizek, Osijek L. Gunduličeva ulica 60. Vzorec koruze pošljemo na zahtevo. (l)

La suhe češplje
bosanske, zaboj 10 kg 74 Din, vreča 50 kg 270 Din; suhe hruške 10 kg 60 Din, la orehova jedra 5 kg 82 Din - franko poština razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Namizna jabolka
najfinejše vrste, v zabojih 30-40 kg dalje, prodaja »Ekonom«, Kolo-dvorska 7. (l)

Vino!
Nudim la štajersko vino in cviček po zmerni ceni. - Ivan Ogrin, vinska veletrgovina, Laverca pri Ljubljani. (l)

Zdravniki
Salonsko garnituro za čakalnice, omare za instrumente, vse za 2000 Din; kuhinja 500 Din; jedilnica 2000 Din - prodam radi selitve. Jegličeva 29. (l)

ABC

prvi in edini licitacijski zavod
Ljubljana, Medvedova cesta 8, telefon 24-44, poleg gor. kolodvora.

Prodamo:
Salonsko garnituro in knjižne omare Bidermayer, starinske skrinje, Velike pozlačene okvirje (lesorez), velik lesteneč (benečanski izdelek), Madonna, orig. platno 140 x 100, veliko kovinasto vazo za salon, perzijsko preprogo 385 x 275 cm, znanstvene knjige itd.

Priporočajte povsod dnevnik »SLOVENE«

Pozor ... Mlade matere!

Zdravje Vašega otroka je odvisno v največji meri od zgodnje nege zob. Zato je zelo važno, da se otrok kolikor mogoče zgodaj navadi redno in temeljito čistiti zobe zjutraj in zvečer. V ta namen pa služi samo zobna pasta kakor je Chlorodont, ki kljub izredni čistilni moči ne more škodovati občutljivi zobni sklenini. Osvežujoči okus po meti bo ugajal tudi Vašemu otroku. Uporabljajte Chlorodont na suhi ščetki in izplaknite nato usta z vodo, ki ste ji pridali nekaj kapljic ustne vode Chlorodont. To krepi mlečne zobe in lajša razvoj nastajajočega stalnega zobovja.

Zobna pasta, tube po Din 8.— in Din. 13.—
Ustna voda, steklenice po Din. 16.— in Din. 30.—
Zobne ščetke Din. 15.— za otroke Din. 11.—

Dobiva se povsod. — Jugoslovanski proizvod.
Tvornice Zlatorog, Maribor

Chlorodont

Mag. št. 35.431/34.

RAZPIS

Mestna občina razpisuje ponovno oddajo zidarskih, tesarskih, mizararskih, plesarskih in steklarskih del ter naprav centralne kurjave za adaptacijo Sv. Petra vojašnice v policijske zapore. Zmanjševalna licitacija se vrši v sredo, 3. oktobra 1934 ob 11 dopoldne v mestnem gradbenem uradu v Ljubljani, Nabrežje 20. septembra 2/II. Elaborati za razpisana dela se dobe istotam med uradnimi urami.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani,
dne 25. septembra 1934.
Predsednik mestne občine: Dr. Dinko Pac, l. r.

PRI HRIPI, INFLUENCI IN PREHLADU

se priporoča navadno tudi masaža; za masažo je dobra »Alga«. Pri hripi, influenci, prehladu namočite krpo z »Algo« in nalahno masirajte bolniku prsa, hrbet, roke, noge, vrat in čelo. Masaža z »Algo« ublažuje bolečine, krepi in osvežava bolnika. Po masaži nastopi mirno in zdravo spanje.

»Alga« se dobiva v lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah. 1 steklenica 14 Din.
(Reg. S. br. 18117/32).

Alja Rahmanova:

38

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

Otmar me je poljubil in odšel z Irino. Dva dneva bosta minila, preden ga bom zopet videla. Dva cela dneva! Kaj se v tem času lahko zgodi!

Pravkar mi je prinesla strežkinja pismo od Otmara.

O, kako je to smešno, kako ljubko! Kako govori o svojem otroku, ki ga skoraj še videl ni, tako naivno in tako ginljivo!

Na tem mestu pa moram postaviti v dnevnik, kako preteče en dan v naši bolnišnici.

Ob petih prideta babica in sestra s skledo tople vode, ki z njo umijeta bolnice, ne da bi vodo premenili. Umivata tako, da ranjeno mesto na telesu obrišeta z gumasto gobo; pri tem voda popolnoma premoči rjuhe. Bolnice se morajo potem ves dan mučiti na mokrih posteljah. Obraza in rok sploh ne umivata. Tiste, ki že lahko hodijo, grodo na hodnik, kjer stoji vedro z vodo. Ta posoda mora zadostovati za vse. Potem pride čaj v kozarcih, ki jih nikoli ne pomijejo; čaj diši po vsem, samo ne po čaju. K čaju dobimo pol žličke sladkorja in kosček črnega kruha, ki je v njem vedno trščje in kosček črnega moke. Potem do kosila ni nobene strožnice več na spregled. Klicati je čisto brez pomena.

Otroci so spodaj in od tam jih slišimo neprestano kričati in vsklikati, mnogo otroških glasov vseprek. Vsaka nam stanovnice misli kajpak vedno: »To je moj otrok, ki najbolj kriči! Nekajkrat na dan prinese otroke v jerskih, da jih utolimo,

na kar jih takoj zopet odnese. Opoldne je kosilo. To obsega krožnik vode, v kateri plavajo mikroskopični drobci korenja in krompirja, zraven pa kosček črnega kruha. Ob nedeljah dobivajo baje majhne kotelete iz krompirja. Ob šestih je večerja v enakem obsegu kakor kosilo, ob sedmih pa čaj brez sladkorja in brez kruha.

Pri tej hrani bi morale svedeti od lakote umreti in bolnice žive od tega, kar jim prinese sorodniki; večinoma pa svedeta tudi ti ničesar nima; saj vse trpi lakota. In ženske strajda; pri tem pa doje otroke! Vse dan nihče ne govori, nihče se ne smeje, nihče ne šali. Gluha tišina kakor v grobu, vsepoved; prekinja jo le vek otrok in grozni kriki porodnic, segajoči notri do nas. Povsem nekaj čudnega, rekla bi groznega: Lakota, beda — skoraj ni več mogoče prenašati življenja, in vendar vedno zopet novo življenje! Volje do življenja nisem nikoli tako silno občutila, kakor tu, kjer se življenje bori s solzami, trpljenjem in gladom... In tudi jaz moram živeti, moram brezpogojno živeti!

13. januarja 1922.

Večer. Ko sem popoldne nekoliko zadremala, me je zopet zbudil čuden šum. Zopet mi je nekdo ukradel kruh, ki je ležal na stolici poleg moje postelje. Topot je bila Tatarka. Grozno je bilo eram, ko sem jo zasačila; podarila sem ji kruh in jokala je skoraj od veselja. Rekla je:

Danes pride mož in dala mu ga bom za otroke. Sedem jim imam doma v lakoti in mrazu. Moj Bog, kaj bo z njimi?

Z obupno kretnjo se je prišla za čelo in je jokala venomer. Njen mož kupčuje na trgu s starino.

Ženska se mi zelo smili; toda če jo pogledam,

mi pride slabo. Toliko nesnage, toliko zanemarjenosti sem komaj videla v življenju, kvečjemu pri ranjenih in bolnikih v evakuacijskih vlakih. Ko je proti večeru prišla babica v sobo, sem jo vprašala, kakaj te ubože ne okopilejo.

Odgovorila je: »Naša banja ni uporabna. In če bi tudi bila, bi nam noge odpadle, če bi hotele vsako okopati!«

»Ampak žena je tako umazana in polna nesnage, da lahko vsled tega umrje!« sem vztrajala.

»O, komur je že na tem svetu dano, temu je dano! Kdor mora umreti, umrje tudi v čistoti; kdor mora živeti, živi tudi v nesnagi!« je odgovorila babica.

Nisem hotela odnehati; tedaj pa je Tatarka sama posegla v pogovor in rekla:

»Da, tako mislim tudi jaz; vsak dobi to, kar mu je namenjeno!...«

»Kje pa je zdravnica, rada bi z njo govorila!« sem se okrenila k babici.

»Vedno doma, saj ima tam svoje ordinacijske ure!« je odgovorila.

14. januarja 1922.

Še vedno nimam mleka, otrok postaja bledejši in očitno hira. Strašno se mučim, imam vročino in bode me v prsih. In vrh tega me ubija občutek onemoglosti, obupa, ko gledam, kako ubogo dete dehti po hrani! Sestro sem danes govorila o tem in rekla mi je sočutno:

»Bo že moral umreti Tvoj otrok, kaj hočemo? Saj je itak bolje, da umrje; se mu vsaj ne bo treba mučiti in truditi ko mi val!«

Potem je pa vzela otroka v naročje in šla po sobanah, da bi poiskala kako uemljeno mater, ki bi dala mleka mojemu otroku. Čez nekaj minut ga mi je prinesla nazaj siteda, utoljenega. Mati

mi je tudi sporočila, da bo mojega otroka s svojim vred dojila, dokler bo v bolnišnici. Tako mi ni bilo usojeno, da bi prva nudila hrano svojemu otroku.

Danes so bili obiski in Otmar je bil pri meni. Prizadevala sem si na vso moč, da bi ekrila pred njim vznemirjenost in strah, ki me navdajata.

Toda saj ne sme umreti! Živeti mora; nekaj se mora zgoditi in če naj se zgodi čudež!

15. januarja 1922.

Vsa sem obupana. Žena, ki hrani moje dete, je bila danes odpušena iz porodilnice in nobene druge ni, ki bi ga hotela dojeti.

Sestra Liza, ki mi je zelo naklonjena, mi je svetovala, naj mu damo sladkorne vode! Toda kje naj vzamemo sladkor? Saj ga dobivamo samo pille pol žličke na dan; kaj bo to? Liza je prišla na pomoč: imela je majhno zalogo sladkorja in prinesla mi je tri kosčke. Raztopila jih je v vodi in dala otroku piti. Ne vem, kako bi si ji zahvalila za ta dar.

Sedaj imam 38,5 vročine. Kaj bo z menoj in mojim otrokom?

16. januarja 1922.

Danes so nas zbudili že ob štirih zjutraj. Bilo mi je težko, ker sem vso noč slabo spala in se mi je šele eno uro prej posrečilo malo zadremati. Nedrja so mi poneli otrdela in mi povzročala nezno bolečine. Bila se polna mleka in vendar mora moj otrok stradati!

Rdečelasa babica je tekala razburjena od sobe do sobe in neprestano ukazovala sestram:

»Vsem čiste rjuhe! — Vse bolnice umite! — Tatarko v izolator! — Ono, ki ima legar, tudi v izolator!«